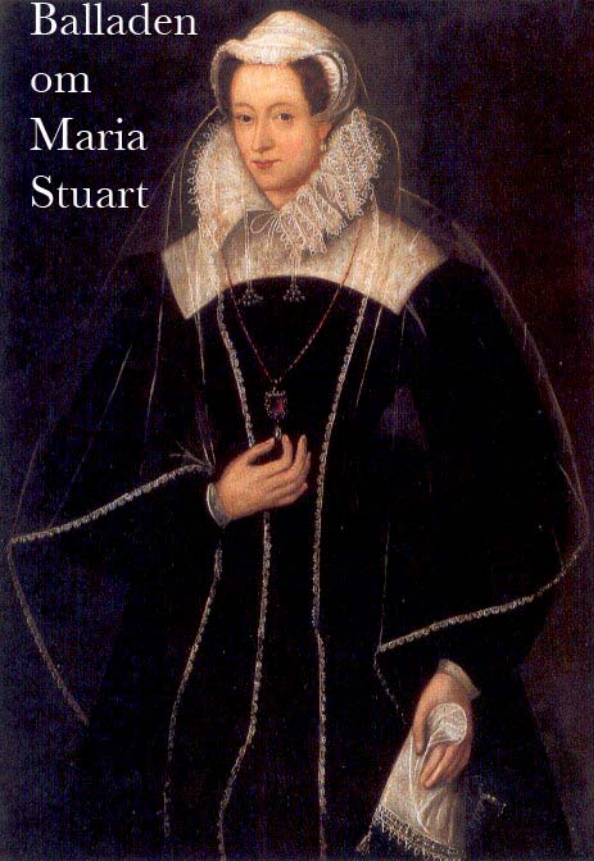

Balladen
om
Maria
Stuart

Balladen om Maria Stuart

Historiskt spel i två akter

av C. Lanciai (1981)

Personerna :

Catarina de' Medici, änkedrottning av Frankrike
Maria Stuart, drottning av Skottland
Lord Murray, drottningens halvbror
Chastelard, fransk poet
John Knox, reformator
David Rizzio, påvlig legat
en präst
Henry Darnley, drottningens småkusin och andre make
Lord Ruthven med andra mördare
James Hepburn, earl av Bothwell, drottningens tredje make
Earlen av Lennox, Henry Darnleys fader
Drottning Elisabet av England
en domare
Lord Melville
Lord Douglas

samt tjänare och lorder.

Introduktion.

Det största handikappet i svensk teaterkultur idag är försummandet av de äldsta och anrikaste teatertraditionerna, där ordet var allt och de ytliga effekterna minimala. Vad som åsyftas är det gamla grekiska dramat, det elisabetanska dramat på blankvers och de franska klassiska dramerna på alexandriner. Denna teatertradition, i vilken diktionen och uppbyggnaden av språket som dramats puls är A och O, lever ännu i övriga Europa, men i Sverige är den grovt försummad idag, som om framsluddrade socialrealistiska mardrömmar i depressiv gråhet kunde ersätta den.

Jag vill inte stryka ett streck över all modern dramatik. Jag önskar bara att den gamla teatertraditionen med tonvikt på språkets klang och skönhet skall få fortsätta leva vid sidan av allt det experimentella. Ingenting blir bättre av att förträngas, glömmas och ignoreras, men ur den dramatik som bestått i 2500 år kan man alltid lära sig något nytt, då den är och förblir outslitlig.

Göteborg 9.11.1999

diktaren

1. Darnley

(Frankrike; framför scenen.)

- Catarina* Lord Murray, vi måste be er visa hänsyn med vår unga drottning. Inom alltför kort tid har vårt land drabbats katastrofalt av de djupaste sorger. Två konungar, min egen make och därefter min egen son, har på kort tid ryckts bort från oss, och ingen sörjer dem djupare än stackars vår unga drottning. Hon har legat gripen av vanmakt i veckor i sträck efter landskatastroferna.
- Murray* Drottning, jag är icke okunnig om vad som hänt här i världen. Jag har kommit hit för att enkom få träffa min syster. Man sade mig att det gick för sig. Om det alltså tydligt går för sig, så låt mig få göra det.
- Catarina* Givetvis. Jag ville blott förbereda er på att hon ej är sig själv efter sorgen som världens väl yngsta konungsliga änka. Jag ber er blott ta det försiktigt. (*bugar sig lätt och höviskt och avlägsnar sig.*)
- Murray* Hon lämnade Skottland som flicka och har vuxit upp här i Frankrike som en fransysk katolik. Och jag kommer till henne för att skrämma henne med att Skottland nu gjort sig helt protestantiskt. Och hon är dess drottning, en fransk katolik. Det är nog kanske bäst att hon stannar här och gifter om sig med Frankrikes nyaste konung.
- Maria* (*träder in, ung och vacker, helt svartklädd*) Min broder, jag välkomnar er. (*räcker fram handen. Han kysser den och knäfaller i ödmjuk hälsning.*)
- Murray* Min syster, jag är blott er halvbror och ovärdig er obestriddliga kungliga legitimitet.
- Maria* Hur mår Skottland?
- Murray* Det deltar med er i er sorg.
- Maria* Jag har aldrig fått sörja en dag här i ensamhet utan att hela den kungliga världen försökt gifta om mig med all världens prinsar och furstar och blivande kungar och kejsare. Gärna kom jag hem till Skottland blott för att få sörja i fred.
- Murray* (*reser sig*) Min vördade syster, betyder det att ni ger världen och alla dess furstar på båten?
- Maria* Min svärmor, den ampra Catrina av Medici som du just träffade, köpmannadottern, vill till varje pris gifta om mig med Charles, hennes näste son och näste konung av Frankrike. Jag vill till varje pris komma ifrån henne.
- Murray* Kommer ni då hem till Skottland?
- Maria* Min återkomst hem skall bli en efterlängtd befrielse.
- Murray* Kom då, min drottning och syster! Det skall jag se till, att allt folket skall hylla och älska er och endast önska er välkommen! Skottland behöver en drottning och något att sätta upp mot Englands växande hotfulla ställning.
- Maria* Jag är väl medveten om att jag är mer legitim som arvinge till kronan av England än dottern till Anne Boleyn.
- Murray* Därför är ni så viktig för oss.
- Maria* Men jag är katolik.
- Murray* Det är kruxet.
- Maria* Jag kommer tillbaka till Skottland på ett enda villkor. Må ingen förföljas för sin religion.

Må mitt land och mitt folk vara hur protestantiskt det vill,
men må dess katoliker få vara katolska i fred,
vilket då inbegriper dess drottning.

Murray Det låter helt rimligt.

Maria Tror du den där dåren John Knox accepterar mitt villkor?

Murray Han kommer att bli illa tvungen, ty han ensam är oresonlig
bland alla normala resonliga skottar.

Maria (räcker honom handen) Då kommer jag, broder, om du hjälper mig att regera.

Murray Det skall bli mig både en ära och därtill ett nöje.

(Han eskorterar henne ut i motsatt riktning varifrån hon kom.)

Scenen öppnas och visar det skotska hovet, som Maria tar i besittning.)

Maria Mina herrar, jag har inte kommit hem till detta land för att härska.

Jag är blott en kvinna, och kvinnor är ej särskilt lämpliga såsom tyranner.

Se blott på vår fränka Maria den Blodigas föga uppbyggliga härskarnit

och samma inbilska grannlands nuvarande drottning Elisabets

blott teatraliska högfärd och inbilskheter! Ej vill jag vara en drottning som de.

Jag vill vara en kvinna och såsom en moder för denna nation,

som ej någonsin bortskämts med ömhet. Ej har någon älskat

de karga och steniga öde plåtarna uppe i höglandet,

vårt föga bördiga bergsland har uppfostrat de skotska bönderna

endast till nödtvungen snålhet och tragisk och djup isolering;

och ständigt har England, vår krigiske granne i söder,

alltsedan historien upptäckte oss endast ofredat oss, velat äga oss,

bränt våra fattiga bygder och aldrig en rimlig tid lämnat oss i någon ro.

Landets fattigdom har endast givit oss fattigdom,

och denna fattigdom har England alltid gjort oss äran stridig om.

Jag har ej några som helst illusioner. Tro ej att jag kan göra någonting bättre:

de olidliga missförhållandena i vårt Skottland hör vårt Skottland till

och skall troligen fortsätta så länge Skottland består.

Nej, ej något konkret kan jag erbjuda er, ty det enda jag äger att giva är kärlek.

Jag var en gång drottning av Frankrike. Där var det ej någon måtta på rikedom,
överflöd, glädje och ståt och det bästa av allt: from kultur, andlig odling och ädelmod.

Där var jag älskad och bortskämd av hela Europa och av hela världen,

och där fick ej någonsin glädjen ett slut. Såsom drottning av Frankrike

levde jag mer paradisiskt än uppe i himmelen. Där hade jag allt och lärde mig allt

och vinnlade mig om en internationell bildning och syn på livet och tillvaron.

Intet av detta kan man få i Skottland. Här finns endast fårherdar som ej kan läsa,
än armare bönder som aldrig har sett någon bok eller hört något främmande tungomål,
och simpla råa soldater som fullkomligt struntar i allt vad fason, dygd och ära betyder.

I ett kallt och fattigt och rådbråkat land som vårt dimmiga Skottland

är allt sådant dömt att förkvävas och näpsas av frosten.

Jag kommer nu hem med all världskultur i mitt bagage

och med en av allt andligt gott i Europa berikad och fullärd ren själ

till mitt av frost och snö, vind och storm bittert härjade hemland,

där de kalla ödsliga ändlösa hedarna ej äger rum för en ensam unik orkidé,

som dock ändå vill våga försöket att blomstra i Skottland;

ty den har en okuvlig kärlek och en vis god vilja

som inte allt ont i all världen kan skada,

förutom det enda jag fruktar: vår tids politik.

Och därför, min broder, var du i mitt ställe vårt Skottlands regent,

som du var i min frånvaro. Jag vill ej härska i världen. Jag vill endast älska, ty därigenom blott tror jag mig kunna komma åstad något gott.

Chastelard O gudinna, ni är den uppgående solen
i detta tills nu dimbehärskade mörker i Norden!

Ni har givit ljus, liv och ära åt detta Tartaros,
som förr inte kände till något om muserna, konsten, musiken, behaget och flärden
och nöjenas nöje: den konstfulla dansen. Ni är mycket mer än en drottning för denna nation:
ni är dess förtrollerska och jungfrumoder. I er vård har detta folk nu börjat spela och dansa.
De lyssnar ej längre till träkmånsen, grymme fanatikern och den vansinnige dystre John Knox
med det yviga skägget, som från predikstolen blott kunde predika om hat och omänsklighet;
utan de träder i stället en musernas dans till er ära i takt till er spröda musik.

Jag ångrar ej att jag har följt er från Frankrike hit till ett dystrare,
hårdare och mindre gynnsamt klimat, ty ni är ju själv solen som upplyser världen
och särskilt den plats där ni vistas. Och där vill jag dväljas hos er tills den slocknar,
ty ett sådant ljus vill jag aldrig förlora. Ty vad är en skald utan musa?
Vad är han förutan en feminin inspirationskälla? Kvinnan är allting för skalden,
och utan en övernaturlig gudinna i kvinnlig gestalt för poeten att tjäna och följa
är hans ådra död och förkastlig. Blott genom naturers som er uppenbarelse i denna värld
får kulturen och konsten och allt mänskligt skapande liv, kraft och mening,
ty ni är ju kärleken. Kärleken strålar från er, och den utstrålar kraft överallt
och i alla som blott är förståndiga att ta emot den. Ni är världens centrum, gudinna,
ty ni blott är kärleken, all vår tids ljuvaste kvinna, för alla mer attraktiv än hela världen.

Maria Min arme vän Chastelard! Ej någon besjög mig som han.
Han var min främsta diktare, varmaste sångare och bästa vän ifrån Frankrike.
Gud vet att det icke alls var min avsikt att locka den arme.
Ej någon har någonsin varit så skräckslagen såsom jag själv
när han stod i min sängkammare inför mitt nattläger,
dragen dit av sin okuvliga dåligt behärskade lusta. Den arme!
Nu skall han därför bliva halshuggen endast för min skull, för det att han älskade mig.
Det är ej jag som vill det. Det är politiken som fordrar det,
denna ohyggliga världspolitik, vars omänsklighet jag alltid kommer att frukta.
Jag är endast änka och drottning och bör enligt all politik giftas om
med en ny konung ute i världen, och då får ej någon poet bli mig för efterhängsen.
Jag flirtade kanske en aning med honom. Jag kunde ju ej låta bli.
Hela jag är ju danad allenast av kärlek för kärlek.
Men jag kunde ju icke ana att han skulle dö därför. Stackaren!

Hans hela liv var en sång till min ära.
Må den hjärteknipande ljuva balladen för alltid bli sjungen av barderna
i detta vilda romantiska för kärleksytterligheter så synnerligt lämpliga land.
Men vad bråkar den träkmånsen för, den erbarmlige skenhelige predikanten John Knox?
Kan du ej hålla den religiöse fantasten till sina domäner av fårskallar och utanför politiken,
som han ingenting har att göra med, du, min bror, som sköter hela regeringen?

Murray Kära min syster, jag föreslår att han helt själv får förklara sig för dig.

Maria Nå, låt honom framträda då, den förfärlige träkmånsen!

John Knox (framträder) Min drottning, det är icke passande att ni i detta strängt sedliga land
lever så öppet utmanande och frivolt.

Maria Och vad har du med mitt okränkbara privatliv att göra?

Knox Min drottning, mitt ansvar pålägger mig plikten att anföra
vad som är lämpligt för skottarnas välfärd att drottningen rättar sig efter.

Maria Och är du då den som befäller i landet?

Knox Ej alls, men jag känner mitt ansvar.

Maria Du vill alltså ta på dig ansvaret att katoliker förföljs i mitt land, fastän jag, din regerande drottning, är själv katolik?

Knox Jag vill blott ge en antydning om några lämpliga riktlinjer.

Maria Nej, predikant, det är jag som bör antyda något för dig.
 Jag är kvinna, och det är mitt brott enligt dina omänskliga fördomar.
 En sådan kvinna bör aldrig få vara monark.
 För ditt vidkommande existerar blott män såsom dugliga varelser,
 medan var kvinna är lämplig blott som deras slavar. (*Knox vill avrbyta.*)
 Försök ej förneka din fullkomliga sexuella och mänskliga uttorkning!

Jag förelägger dig följande. Den katolik som förföljs här i landet för sin religions skull skall dömas med samma rätt som den som vågar förfölja en presbyterian för hans tros skull.
 Aldrig skall Skottland utsättas för samma helt sanslösa religionsförföljelser som nu i trettio års tid har tillåtits förhärja det engelska samhället.
 Detta har vi, Skottlands lagliga enda regering, enhälligt beslutat,
 och det har ni, helige herr kalvinist att blint rätta er efter.
 Så är det med det. Säg, vad tycker ni om det?

Knox Ni talar med oförskämd ärlighet. Vill ni att jag svarar med samma ärlighet?

Maria Jag kräver ingenting annat än ärlighet.

Knox Jag måste böja mig för er och landets beslutande lagstiftning med samma nödvändighet som den helige Paulus var nödd att ge efter för Nero.

Maria Vet hut, oförbätterlige predikant!

Knox Ni skall alltid få höra min ärlighet från landets fria predikstolar.

Murray Det kallas yttrandefrihet, min drottning.

Maria Jag vet. Må han tala till fåren så mycket han vill, och må alla de fårskallar som gitter lyssna därtill få god sömn därigenom. Kör ut honom!

Knox (bugar sig) Med all respekt, oförskämdaste drottning, tar jag härmed frivilligt avstånd från er. (*går*)

Murray Han kan bli farlig som fiende.

Maria Låt honom få hålla på. Ingen intelligens, inget vett står i längden ut med endast ensidiga monologer av imbecill destruktiv och livsförnekande enfald.
 Så låt oss blott glömma den sanslöse karlen
 och gå till mer allvarliga relevanta uppgifter för staten.
 – Min bror, ni som enträgnast ansätter mig med det kravet
 att jag snarast bör gifta om mig, säg ni vem ni då tycker jag borde gifta mig med.

Murray Ni har, käraste syster, ett ansevärt antal förnämliga friare.

Maria Vilka har jag då att välja emellan?

Murray Vi har ädle Ferdinand Habsburg av Österrike, tyskarnas blivande kejsare.

Maria Det skulle gräma Elisabet om jag blev gift med en så mäktig man, som därtill är katolsk! Men han är en eländigt slapp tråkmåns.
 Vem mer söker vinna min krona?

Murray Vi har ädle Carlos av Spanien.

Maria Don Carlos! Den framtida världens och katolicismens förnämoste furste!
 Det finnes ej något som mer kunde driva Elisabet vansinnig än sådant äktenskap!
 Men konung Filip den andra är en så olidligt trög sölkorv.
 Om jag bleve gift med hans son skulle det ta ett tiotal år
 innan det blev ett faktum. Vem mer?

Murray Karl den nionde av ljuva Frankrike.

Maria Gift har jag varit förut i det landet med hans egen bror.
 Jag fick då redan nog av den kärigen, deras fru moder,

Katrina av Medici, som, vem som än uppbär kronan i landet, regerar det med sina konstmässigt blandade gifter. Vem mer?

Murray Det är de tre som är mest betydande, och det är de tre som, om någon av dem blev er äkta man, skulle leda till att ni och Skottland blev större och avgjort mer mäktigt än England och drottning Elisabet.

Maria Med andra ord: alla tre frierierna är henne ytterst förhatliga, och om vi antog något av dem skulle hon då bli vansinnig. Det skulle glädja oss men störta världen i krig som ej skulle ta slut, eftersom dylikt krig skulle klart innebära katolska trons kamp mot den lutherska och kalvinistiska, och båda skulle i det kämpa för sina liv tills ej värld eller folk eller furstar och länder fanns till mer. Men vad råder vår kära syster Elisabet själv oss att göra? Vem önskar hon själv att jag gifter mig med?

Murray Hennes älskare, hanrejen och toffelhjälten, herr Dudley av Leicester.

Maria Den narren! Den slynan behagar att driva med oss! Den uppstyltade inbilska tillgjorda invändigt tomma uttorkade kon, som ej någonsin själv kan få barn eller ens riktigt uppleva kärlek! Och hon skall diktera för Skottland vad skottarnas drottning bör göra i fråga om kärlek! Jag svärjer mig fri ifrån henne. Ej någonsin skall hon bestämma vem drottning Maria av Stuart och Skottland ej får ge sin kärlek åt! Broder, de friare som ni här rekommenderar är icke för mig. De är väl skraddarsydda för drottningen men passar mig ej som kvinna. Min kärlek är det allra dyrbaraste som jag äger, och den skall ej givas åt vem som helst och icke åt den som det passar sig bäst politiskt. Nej, endast den ädlaste ädlingen i detta vilda bedårande Skottland, de vindpinta hedarnas stoltaste vilde, de djupaste klyftornas raraste ädelsten skall få beskåda mitt hjärtas privataste innersta rum. Endast en riktig vilde, som har vuxit upp med den magiska ljungdoften i sina näsborrar och som väl känner till höglandets bortersta och mest förtrollade sjöar och dalar i nordn skall bli min gemål. Endast en sådan man kan jag älska, som jag själv kan rida i kapp med och endast med knapp nöd besegra, som ej sviker mig i min jaktspport i bergen med ursikten trötthet, som endast är slapphet, och som icke dör av min kärlek. Finn åt mig en sådan, och honom skall jag för all evighet älska, vad än den ragatan Elisabet och hela världen må säga om saken. Jag nöjer mig icke med mindre. Men vem är den ljusblonde blåögde ynglingen där?

Murray Även han kunde komma i fråga. Det är Henry Darnley, er släkting och av kungligt blod som ni själv, men han är inte lämplig.

Maria Men varför?

Murray Han är ju er släkting, och det är åtskilliga friare av högre rang som går före.

Maria Den intige Ferdinand? Den spanska blomman Don Carlos som vissnar i det spanska hovklostrets sterilitet? Den av intrigant moder beroende kungen av Frankrike? Eller min älskade fränka Elisabets älsklingslakej Robert Dudley? De går alla före all skönhet och kärlek i världen, emedan de är mer politiska? Den politiken, min broder, kan ni dra åt helvete med. Jag är dock Skottlands drottning, och här är det jag som bestämmer, ty det är mitt öde det gäller. Jag finner den unge herr Darnley mer lämplig än någon av alla de andra.

Murray Men han är er släkting, och drottning Elisabet skulle bli rasande!

Maria Så låt den oäkta och falska jungfrun bli rasande. Darnley skall bli den som vinner mig, ty han allenast har vunnit mitt hjärta.

Se blott på den himmelsblå blicken, så klar och så oskyldig såsom ett helgons!
Vad änglalik blondhet, vad skönhet i anletets former, vad gyllene lockar!
Och av kungligt skotskt blod som jag! Hur skulle jag ej föredra en kerub
framför alla de djävlar som står bakom världspolitiken?
Hur skulle jag ej få den ende som tilltalar mig? Han är höglandets pärla.
Hur skulle ni kunna förhindra att jag föll till föga för honom? – Jag tar honom.
Min gode vän David Rizzio, skriv genast till påven, din herre,
och skaffa hans intyg på att vårt gemensamma blod ej kan hindra
min och Henry Darnleys union med varandra. Den prästen kan icke förneka oss det,
ty den ynglingen är ju som jag trogen påven. Seså, skynda på, David Rizzio!

David
Maria

Med glädje jag skyndar att påskynda brevväxlingen.
Men jag kan inte vänta. Min ädle förtrollande ljuse kerub,
ditt behag och din skönhet gör mig överväldigad. Jag är helt bländad av dig,
och jag måste få älska dig. Aldrig har jag sett en vackrare yngling än du.
David Rizzio, har påven ej svarat ännu?

David
Maria

Inte än, hulda drottning.
Vi kan inte vänta. Seså, skaffa hit en prelat som kan viga oss!
Förr eller senare måste ju påvens välsignelse komma: han kan ej förvägra
Elisabets och hennes protestantisms främsta motståndarinna sitt stöd.
Min kusin är ju drottning blott på protestantisk grund; ur katolsk synpunkt
är jag mera äkta och lagenlig drottning av England än hon, eftersom hon är oäkta,
medan jag ej har besudlats av äktenskapsbrottets förfalskande bördsstämpel.
En sköka var ju hennes moder, den hovdamen Anna Boleyn, och den sanningen
står katolikerna för, medan blott protestanterna menar att sanningen icke är sann.
Så vad väntar ni på? Påvens intyg är självklart; det kommer.
Vi måste ej vänta på det. Vig oss nu, och det genast!

David
Murray
Maria

Jag har skickat efter en präst.

Detta är icke lagenligt. Syster, det är icke alls som sig bör!

Men det struntar jag i, ty i kärlek är allt utan undantag tillåtet.

Men det kan du aldrig fatta, ty du har ej någonsin haft någon gnutta av kärlek i kroppen.

Präst

Vem skulle jag viga?

David

Vår drottning här med hennes småkusin.

Prästen

Det var då plötsligt! Är allt i sin ordning?

Maria

Allt är i sin ordning.

Prästen

Så ivrig var ej Alexander och Caesar att kröna sig själva.

Men denna madame ivrar blott efter motsatsen, som Kleopatra.

Jag får väl förklara er då såsom hustru och man tills det döden åtskiljer er en gång för alla.

I faderns och sonens och även den helige andes tyvärr allting tyst overseende namn.

Nu går jag härifrån för att slippa se mera och blandas i några intriger. (*går*)

Maria

Min Henry! Nu är du min make. Hur skall jag ej älska dig! Allt skall jag ge dig.

Som min äkta man är du lagenlig konung av Skottland,

och våra barn skall även ärva Elisabets tron,

eftersom hon själv aldrig kan få något barn.

Darnley

Tänk! Jag har blivit konung!

Maria

Ja, jämte mig konung av Skottland.

Darnley

Men är icke du bara kvinna? Kan Skottland ha tvenne monarker,

och kan någon kung vara kvinna? Nej, män blott är kraftiga nog att regera.

Du är bara kvinna. Så överlåt du allt regerande åt den som sköter det bättre.

Jag skall nog bevisa för dig att jag är en hel karl. Låt oss först köra Maitland,

Murray och de andra helt inkompetenta regenterna ut ifrån landet.

Ej kan de ju alls samarbeta med oss som de kättare och kalvinister de är!
Låt oss halshugga den stackars dåren John Knox!
Här skall äntligen bli litet ordning och reda i landet!

Maria Men jag då? Skall du icke löna mig alls för den kärlek jag skänkt dig?
Skall du icke älska din hustru?

Darnley Jag bad icke dig om din kärlek. Nej, härska allenast är min lust och strävan!
Jag vill leva flott och dra lustigt i snöret så klanerna, marionetterna
hoppas och dansar i landet. Vad bryr jag mig om det som du kallar kärlek?
Nej, makten blott älskar jag. Kärlek är till för patetiska sentimentala omöjliga kvinnor;
män är endast till för att handhava ansvar och makt. Endast kvinnan är blödig och mjuk;
mannen är alltid hård, stark och mäktig allenast. Jag är endast glad
för att du ville gifta dig med mig för det att det gav mig all makt här i Skottland.

Maria Din inbiliska uppkomling, narr och bedragare! Ingenting är mera farligt
för mannen än att våga såra en kvinna. Jag har gett dig allt, och du sparkade mig.
Jag gav dig hela min kärlek, och du bara pissar på den. Jag har gett dig mitt hjärta,
och du slet i tu det och slängde bort resterna såsom en nedsmutsad trasa,
som du inte ens ville torka upp din egen avföring med i mitt rum!
Ingenting är mer farligt för mannen än den kvinna som han har fräckt förolämpat.
Allt gav jag dig. Allt skall jag ock ta tillbaka.

Darnley Nej, hustru, ej så! Låt mig dock få behålla min titel som konung av Skottland,
så är jag helt nöjd.

Maria Imbecilla idiot! Tror du den kvinna kan skona dig som du själv ej har skonat?
Jag kan lika litet förlåta dig som jag i evighet alls skulle kunna förlåta mig själv
för att jag kunde lita på en sådan tarvlig och fåfång gemen intig nolla!
Du är ingenting, och jag känner dig icke nu längre!
Min Rizzio, du skall nu i stället få bli min personliga trotjänare.
Alla ämbeten och allt det ansvar som Darnley ej alls kunde sköta skall tillfalla dig nu,
ty du har ej svikit mig. Du har balans och gott omdöme och blir ej bländad av irrbloss.
Alla de maktbefogenheter som min make fick genom sitt giftermål,
och som han så malligt skröt över och skämde ut sig och mig inför världen
med att skändligt missbruka, skall nu bli dina, ty du är förnuftig och kallsinnig.
Dig kan jag lita på som obesticklig. Blott titeln, som Darnley så innerligt åtrådde,
skall han behålla, men aldrig var någon hög titel så tom som hans kommer att bliva.
Det vaxhjärtat skall bliva hånat, föraktat och smädat
som den slappa gröt av gelé som det är.

Darnley Drottning, jag böjer knä, och jag krälar i stoftet!
Tag mig blott tillbaka! Jag älskar dig!

Maria Tig! Du är icke en man, ännu mindre min make! Jag känner dig ej.
Vill du något, så säg det till min sekreterare och chefskanslist David Rizzio.

Darnley Den svartskallen! Den simple negern, den piemontesaren,
som bara kan slå en drill på sin luta, som den kvinnotjusaren och dåren Chastelard!

Maria Min Rizzio är mitt diplomatäss och denna nations enda dylika.
Dessa förhårdade råa barbarer i kilt har ej någonsin umgåtts med främlingar
utom med svärd. Därför är Rizzio vår outhärligaste diplomat,
eftersom vi ej har någon annan.

Darnley Den svartingen!

Maria Är det din avund som talar?

Darnley Berättigad avund i så fall, ty avund av det slaget kallar man svartsjuka!

Maria Såja! Jag har aldrig kommit vid Rizzio.

Darnley Men du har gett honom all makt i vårt land, och du umgås med honom var dag medan jag aldrig mera får se dig!

Maria Och det skall du nog vara glad för. För dig att få se mig när du har besvarat min kärlek så illa – det vore ej uppbyggligt för dig.

Darnley Du älskade mig!

Maria Ja, det gjorde jag, och till min eviga grämelse. Påminn mig icke därom.

Darnley Men jag är än din man!

Maria Ja, det vet jag nog och lär jag aldrig få glömma, ty med dig har jag blivit havande. Stackars det barnet och det barnets barn, om det får några, med en slik fader!

Darnley Är du då helt säker på att denna livsfrukt är min?

Maria Ja, vems skulle den annars väl då kunna vara?

Darnley Jo, din lakej Rizzios!

Maria Du hädar.

Darnley Få se hur det barnet ser ut när det kommer! Om det är en neger vet vi vem dess fader är och att dess mor är en äktenskapsbryterska!

Maria Vill du då ge mig ett missfall?

Darnley Jag är desperat! Jag vill ha dig tillbaka, din kärlek och den ljuva makt över Skottland och världen som denna din kärlek betydde och innebar. Du är min hustru! Jag äger dig!

Maria Aldrig har någon ägt en annan människas själ. Många människor, ja, de allra flesta inbillar sig göra det, men inget misstag är större och mera fatalt. Aldrig mer skall du äga min kropp, Henry Darnley, och Gud give att du ej någonsin heller har ägt den! Och ju mer du önskar att äga mig, desto mer svårt skall det bli för dig, desto mer äcklar du mig, desto mer skyr jag dig som en giftig reptil, som ett kräldjur som sitter fast i egen dyhåla. Glöm att jag någonsin älskat dig, Darnley, så kanske jag glömmer det själv. Intet glömde jag hellre. Nu går jag till min lilla aftonbankett med min avkopplande musikanter David Rizzio. Han kan spela luta. Det kan inte du. (*går*)

Darnley Det låter på det viset alltså! Få se vem av oss som är starkast! Jag är dock en man som bär svärd och som även kan bruka detsamma och det utan skrupler, i motsats till varje eländigt förvekligt kvinns! Får jag ej vad jag åtrår med frivilligt samtycke måste jag ta det med våld. Alltså dö, David Rizzio! (*drar ut sitt svärd*) Min maka och drottning får icke ha roligt privat med en annan än mig! Jag står helt i min kungliga rätt, ty jag är ju den lagliga kungen av Skottland! (*sticker sitt svärd i skidan och går och stör drottningens soaré med Rizzio.*)

Maria Min maka! Du får ej supera i ensamhet utan din konung!

Maria Det säger du för första gången. Så slå dig då ner och var med. Det finns tillräckligt mat, och du är alltid välkommen.

Darnley Måste vi höra på den där falsksjungande plinkarens pjoller?

Maria Min make, du är inte alls musikalisk.

Ruthven (*uppträder plötsligt, blek och rödögd*)

Maria Lord Ruthven! Jag trodde att ni låg för döden!

Ruthven Min drottning, jag måste begära att er sekreterare Rizzio omedelbart lämnar er närvaro, där han har dröjt sig för länge!

Maria Vad menar ni? Är ni helt från era sinnen?

Ruthven Jag kräver upprättelse! Den där odräglige svartskallen har ju inför hela Skottland kränkt landets och drottningens ära!

Maria (*till Darnley*) Min make, har ni något finger i detta?

Ruthven Min drottning, ni har genom intimiteter med Rizzio grovt kränkt hela Skottland och djupt förorättat åtskilliga adelsmän, däribland er egen broder lord Murray, som vi härmed kräver att ni låter vända tillbaka från landsflykt och vanära!

Maria Ni vågar anklaga mig? Mina tjänare! Kör ut den galningen! Han är berusad!
(*Tjänare försöker angripa Ruthven.*)

Ruthven Den som först rör mig är dödens!
(*Som på en given signal rusar ett helt gäng med mördare in.*)

Rizzio (*klamrar sig fast vid Marias kjolar*)
Hjälp! Hjälp! De vill mörda mig! Rättvisa! Rädda mitt liv!
(*Mördarna drar loss Rizzio.*)

Ruthven Dö, ditt infama förbannade kräk!
(*De slaktar honom. Blodet sprutar bl.a. på drottningen.*)

Maria Detta är inget annat än uppror och anslag mot mitt eget liv!
Detta genomförs här i mitt rum fastän jag är med barn i sex månader!
(*Mördarna släpar ut David Rizzio, avslutar jobbet och försvinner sedan.*)

Darnley Dö, David Rizzio, ty du står i vägen för mig och i dörren till min makas sovrum!
Du får icke skydda min maka mot mig, ty hon är gift med mig och ej med någon annan och är därför min! Aldrig skall hon tillhöra en annan än mig!
Endast jag äger henne och är kung av Skottland!

Maria Hjälp! Hjälp!

Darnley Ingen hjälper dig längre, gemena förförerska!
Nu är du min, liksom Skottland är mitt!

Maria Om jag ändå fick dö!

Darnley Om du ändå fick dö! Du får dö när jag har blivit färdig med dig – icke förr!

Maria Tänk på barnet! Misshandla mig icke!

Darnley Ja, barnet, ja, negern med Rizzio! Det tänker du på!
Är det svart är det bäst att det dör i din kropp, som en larv i sin puppa,
förrän den får flyga och visa sig vara en sann parasitstekel!

Maria Du ger mig missfall! Nu känner jag redan de kommande smärtorna. Mördare!

Darnley Tyst! Ingen hör dig. Allt Skottland är mutat.

Maria Min bror även?

Darnley Även din bror.

Maria Vilken ond infernalisk och mördande helvetesnatt!
Om jag blott aldrig kommit till livet! Jag vill bara dö!
Hädanefter skall jag bara dö. Jag ser livet för min del bli till en allt brantare stig
som bär utför och som endast slutar i avgrundens kolsvarta botten.
Jag hatar dig, skändare, mördare, den som har skadat mig mera och för hela livet
än själva Elisabet hade förmått! Endast spott kan jag ge dig i synen!

Darnley Är det då så klokt? Bör du ej tänka på politiken,
som den skarpa drottning du är? Bör du ej tänka på att försona dig med mig,
så att saken inte blir värre? Ty minns: Europa och världen betraktar dig.

Maria Dig skall de nog snart ha tröttnat på.

Darnley Inte så länge jag inte har tröttnat på dig.

Maria Nå, så var då min man, eftersom du har skändat mig.
Var då min konung och detta lands herre,
emedan du har tagit livet av min enda dugliga vän och minister.
Så var då dig själv i allt ditt härligt storslagna enfald.
Var då politiker och gräv som sådan din grav, vilket alla politiker gör.
Men mig skall du lämna i fred nu för resten av natten,
så att jag får sjunga en sorgesång över min vän David Rizzio,

den enda pålitliga mannen i Skottland, den enda som ej var förblindad
av egna passioner, den enda som ej styrdes av egoism blott,
den enda som icke var galen av inskränkthet, småaktighet och begär.

Darnley Nej, du skall aldrig mer vara ensam. Ej någonsin mer skall jag lämna din sida.
Förstår du ej, att det var endast av kärlek till dig
som jag gick med på att låta honom bli mördad?

Maria Ja, kärlek till makten, till den tomma titeln, till härskarfångans uppblåsthet,
till allt det som gör mänskan omänsklig. Nu minsann passar det dig att bekänna din skuld
när du tror att du kan återköpa din makt och din ställning från mig med det i din mun
ytterst falskt klingande ordet av kärlek, som är som en padda i käften på dig.
Jaså, du tror du älskar mig? Nej, du är endast beroende av mig. Det är hela sanningen.

Du kan ej sjunga, och när du såg mig lyssna till en som kunde den konsten
lät du i ren småaktig avund den konstnären mördas, och det i mitt eget privata logi
inför mina förtrogna och vid en helt oskyldig fredlig bankett! Han var ej ens beväpnad!

Men in lät du ett dussin krigare trampa igenom den lönndörr till mig
som blott du har fått använda såsom min man; och när dessa på din egen order tar livet
av denne begåvade fläckfrie man låter de sig ej nöjas med det,
utan de skall nödvändigtvis stycka och flå och till oigenkännlighet så massakrera den arme
att de i sin blodtörst till slut även sårar varandra i misstag och blodar ner mina gemak,
så att de måste få nya tak och bli omtapetserade. Och medan detta sker påstår du
att du ej vet något om hela saken, och nu påstår du att du själv av ren kärlek till mig
var anstiftaren av hela brottet, det råaste, gudlösaste, orättvisaste, fegaste
och mest brutala som någonsin utförts i Skottland! Försvinn, innan du ger mig missfall!
Om du och ditt anhang ändå hade tagit mitt eget liv samtidigt! Nu måste jag leva vidare
med detta blodiga helt oförtjänta och blytungta minne på halsen för resten av livet.

Försvinn! – Ack, min Rizzio! Vem skall jag nu lita på? Var skall jag finna en vän?
Finns det någon man mer sedan Rizzio är död i den här i fördärv utförsåkande världen
som en ensam drottning kan lita på? Rizzio allenast var klok nog att vara neutral.
Femtio dödliga knivhugg – så många fick inte ens Caesar – blev världens politikerns lön
för hans neutralitet och rättskaffenhet. Aldrig har jag mött en skotte som jag kunde lita på
utan att han blev förryckt såsom Darnley av storhetsvansinne!

Men jag måste ändå ha någon! Ty den som är ensam är död.

Men först måste jag fly härifrån, ty min make har inspärtrat mig i ett fängelse
genom sitt brott. Han har ryckt ut min tunga, satt lås på min sängkammardörr
och förbjudit mig all kontakt med hela världen,

och det kan en drottning ej och ännu mindre en kvinna alls finna sig i.

Se, där ligger där ute på gården utkastad min vän David Rizzios lik –
en förvriden röd sörja av blod, kött och hackfärs, ett rov för vår världs politik!
Men den grovt massakrerade skändade kötthögen, som ingen nu får begrava,
är icke min Rizzio. Det mördade skändade liket ett trettiotal meter här nedanför,
utkastat till allas skräck och begabbelse, är Mary Stuarts liv, kärlek och ära,
och framför allt hennes till döds tragiskt blödande gråtande skriande hjärta.
De har gjort sitt allt för att rycka ur mig all min kärlek med våld och för gott.
De har skändat mitt hjärta till döds. De har ryckt ur mitt innersta
och tagit död på all känsla jag hade. Vad återstår mig? Endast hämnd.
Och har jag någon kärlek att ge ännu kvar? Vi får se.

Henry Darnley! Kom in!

Darnley Ja, vad är det?

Maria Jag fruktar ett missfall. Jag måste få vård. Skaffa hit någon jungfru!

Darnley Det låter betänkligt och pinsamt. Hur skulle det se ut för världen

om hon nu fick missfall på grund av att jag mitt inför hennes blick lät iscensätta gårdagens råa politiska mord? Knappast skulle historien ge mig något ärofullt vitsord. Min fru, du får icke få missfall. Det måste vi undvika till varje pris!

Maria Säg mig – vad kan jag göra för dig? Vad som helst, men ej missfall!

Maria Min make – ty du är fortfarande dock min gemål, du är fader till barnet, och vi har dock en gång för alla hett hängivit oss i vårt äktenskap och genomfört det – jag vågar ej nu vara ensam, ej efter så fasliga scener. Jag ber dig att stanna hos mig.

Darnley Skall jag stanna hos dig?

Maria Är det icke det minsta du kan göra för din gemål, när hon känner sig otrygg och jagad av mardrömmar?

Darnley Om det kan hindra ett missfall skall jag gärna stanna hos dig. Jag ska trösta dig och vagga in dig i säkerhet. Ty visst var det ett gement brott som här begicks helt utan förvarning för dina ögon. Men jag var ej skyldig. Du såg ju själv att jag ej deltog.

Maria Men vem var de skyldiga då?

Darnley Alla de andra pärerna. Jag skall berätta för dig hela saken. Jag trodde, förstår du, att du hade haft litet kuckeliku med den musikern, ty så försporde illvilliga vänner mig. De spred fördärvliga elaka rykten. Men säg mig: är det nu helt sant att du aldrig kom vid honom?

Maria Fullständigt sant. Aldrig gjorde han något försök, och ej lockade heller jag någonsin honom.

Darnley Då är han min själ utan skuld och i onödan dräpt utan rätt!

Maria (avsides) Vilken snilleblix!

Darnley Hör mig, *Maria*: jag vill ärligt gottgöra detta. Jag medger att det var ett misstag. Säg vad jag kan göra för dig.

Maria Du kan hjälpa mig fly härifrån.

Darnley Men de skotska baronerna som vaktar slottet och som dräpte Rizzio?

Maria Min make, du måste ha klart för dig att du ej kan tjäna två herrar. Världen är ond i sin mörka politiska dräkt. Endast kärleken är god och motstår den. Jag är den kärleken. Antingen älskar och följer du mig, eller tjänar du den sinnesrubbade världspolitik som lät slakta en oskyldig musiker här för att kärleken litade på honom. Den kärlek som jag nu talar om har ingenting med passionen att göra. Den mörka politiska världen är det som är styrd av passioner. Den rena och ljuvliga kärlek jag talar om är endast renhet och nåd, frihet, renlevnad, dygd, rätt och sanning. Den utger jag mig för att representera, och den endast tjänar jag och vill jag sprida. Jag vill råda bot på passionen som styr hela världen och gör den så rutten och ond som den är. Är du med mig och kärleken, eller är du den politiska världsondskans slav?

Darnley Jag vill ej leva utan din kärlek. Jag tror på din kärlek.

Maria Då måste du först av allt hjälpa mig fly. Dessa mördare som massakrerade oskulden själv måste straffas, och jag endast kan genomdriva den rätten, och det kan jag göra allenast som fri. Därför måste du hjälpa mig fly.

Darnley Jag skall hjälpa dig fly. Jag skall hjälpa dig mot alla lorder och makter i Skottland och världen och ge dig din rätt emot dem. Jag skall våga mitt liv och mitt allt för dig. Jag är din slav nu och alltid. Jag är den som lägger mig raklång i dyngpölen framför dig så att du skall kunna gå över den utan att smutsa ner dina fötter. Med dig skall jag trotsa all världen. Jag bryr mig ej om vad den ger mig för lön. Kanske blir jag på värre sätt än stackars Rizzio en dag nesligt mördad.

Det struntar jag i. Jag har dig, och jag står på din sida,
och aldrig skall jag överge dig och din oantastliga rätt.
Ty du är den personifierade mänskliga oskulden.

Maria Tack! Hör nu på. Vi har en allierad, och det är den duktige översten Bothwell.
Han väntar på oss där i de vilda skogarnas ödemark. Till honom måste vi fly.

Darnley Jag är din, och jag följer dig – vart? In i ett alltmer dunklare mörker.
För vart steg jag tar blir jag alltmer förvirrad och bortkommen.
Vart jag än går blir min väg bara mörkare, och endast dig kan jag se
som ett ljus i mitt liv. Och jag följer det ljuset – allt längre in
i ett oupphörligt alltmera ogenomträngligt förintande och långsamt kvävande mörker.
Jag följer dig, ty jag är din. Jag har pantat åt dig själ och liv och min ära.
Du förde mig in i det här fasaväckande mörkret,
ty endast emedan du utgör ett ljus för mig kan jag nu se huru mörkt mörkret är.
Och i takt med att ditt ljus allt ljusare blir,
blir ock mörkret allt svartare, ondare och mer kompakt
för min slocknande redan förlorade själ.

2. *Bothwell.*

Maria Käre Hepburn, min James, earl av Bothwell, du har aldrig svikit din drottning,
din plikt eller din egen ära. I vått och torrt tjänade du din monark och din kyrka,
och du är den enda i Skottland som aldrig har låtit dig mutas.
Och därtill är du stark som högländets ovedersägliga klippor och eviga berg.
Du är stark som av järn, och ej något kan rubba din ställning,
din makt, ditt inflytande och din personliga auktoritet.
Du är det enda fästet i Skottland som aldrig har fallit för England och för korruptionen.
För dig har nu lorderna flytt och med dem all vanära i Skottland.
Jag vågar nu lägga mitt liv i din hand och som den ende verkliga mannen i detta land
lita på dig. Men du får aldrig svika mitt höga förtroende.

Bothwell Jag skall försöka att göra mitt bästa, madame.

Maria Just så talar en pålitlig tjänare som aldrig sviker sin herre och lämnar sin post.
Käre Hepburn, du kan icke ana hur trött jag är på den erbarmlige Darnley,
den man som tyvärr är min man och som jag aldrig kan bli befriad från.
Ingen man har vållat mig mera skada och bitterhet, hjärteblod, smälek och sorg
än den mannen. I ett drummelaktigt försök att bevisa för mig
att han var min allenaste lagvigde äkta gemål tog den narren sig före,
att i mitt privata gemak vid en oskyldig aftonbankett medelst tolv råa lorders
ta livet av min sekreterare, den man som var outhärligast för detta land som politiker
och diplomat med förankring hos påven i Rom, och det på det brutalaste,
mest mänskovidriga, blodiga, gräsliga sätt. Inför min egen åsyn – jag var då med barn –
högg de femtio knivar i syndoffret medan min egen så kallade man själv höll fast mig
och hindrade mig från att ingripa. En av hans medsammansvurna höll sin pistol riktad
mot hjärtat på mig, och han hade med säkerhet avlossat den där mot även,
om icke en annan av knölarna avvänt den och dömt mig till fortsatt liv
i förnedringens, grämsens, smälebens, sorgens och olyckans tecken.
Blott er har jag kvar som än står på min sida och icke har fallit.
Ni är Skottlands ointagligaste borg och måhända den enda och sista.
Blott ni kan nu hjälpa mig att hålla ordning på landet.

Den fege och ömklige dåren och veklingen Darnley! Han är Skottlands byfåne nu. James, ni skulle ha sett när han hjälpte mig fly ut ur Edinburgh!

Natten var mörk, och vi gick ut ur slottet igenom dess stinkande källarvalv, sida vid sida, fastän det i högsta grad äcklade mig. Han slöt sig till mig och slog skrämde sina armar om mig närhelst fladdermöss fladdrade, berguvar hoade och råttor rasslade.

Ut kom vi på kyrkogården där än David Rizzio låg obegravd, och där vid den så förtjänste uppoffrande ädle martyrens gravkulle och grav höll den vettskrämde Darnley, den vettlöse mördaren, på att själv snubbla och ramla i graven. Och när han blev varse vems hålet i jorden var, som han så nära var att ramla ner i,

blev han mera paralyserad och slagen av fasa än om han sett döden.

Det hänger ett fallfärdigt rakknivsskarpt dödligt Damoklessvärd

över den skuldyngde mördarens, min gemåls, huvud,

och hur ivrigt önskar jag icke att det måtte falla!

Bothwell Det skall ej väl vara så svårt att få bilan att falla?

Den stackaren har ju grävt sin egen grav

och själv stuckit sitt huvud i skarprättarstocken.

Maria Det faller en dag av sig självt. För var dag skär jag av allt fler band

med den dåren. Blott några lätt avslitna trådar förenar mig ännu med honom,

och när även de har gått av är han dödens. Mitt barn, mitt och hans barn och Skottlands och Englands tronarvinge, min gosse James, är nu lyckligt och väl kommet fram ur mitt sköte, och jag har fått Darnley att i katedralen högtidligen svära på att han är fadern.

Bothwell Men är han då fadern?

Maria Jag har aldrig känt någon annan mans lem i min kropp än den ömklige stackarens, och det förhållandet är min största avsky och ånger och vämjelse i detta liv.

Give Gud, att jag vore en uttorkad orörd steril stackars jungfru som syster Elisabet! Moderskap är visserligen var kvinnas fullkomning och livs största och enda sällhet, men ovärdighet hos hennes partner kan mer än förgifta den sällheten.

Det är egentligen ett enda band nu som ännu förenar den ödlan, den skiten med mig, och det är det förhållandet att jag behöver min make till vår gosses dop.

Sedan kan jag undvara den knölen, det lastbara barnet, den som är mitt livs parasit nummer ett.

Aldrig kan jag se varelsen i fråga utan att se David Rizzios blod i hans ansikte, över hans kläder och drypande från hans klåfingrade händer, som gör vad de gör utan att fråga hjärnan till råds.

Hur kan en en gång så vacker ädel och oskyldig yngling

bli så alltigenom föraktlig, fördärvad och värdelös?

Bothwell Av brist på manlighet.

Maria Ja, han är endast ett barn, och ibland fruktar jag att det är jag själv som har fördärvat det barnet. Jag var icke tvungen att tvinga den menlösa själsligt bankrutta totalt karaktärlöse fjanten att svära offentligt på att han var oskyldig i råa mordet på Rizzio.

Jag var icke tvungen att be honom gräva sin grav.

Bothwell Grävde han därigenom sin grav?

Maria Hela Skottland från hedarnas äldste till fängelsets minsta barn vet att han ensam var anstiftaren av det mordet. Envar vet det så mer än väl, att en sådan offentlig kungörelse från banemannens del definitivt gör den haren till Skottlands historias utan jämförelse största och mest ärelösa föraktliga hundsfoot.

Han är som politiker nu och för alltid bankrutt. Han är död redan:

kistan är snickrad och graven är grävd, och han står vid dess rand.

Om man blott petar till honom faller han raklång. – Vad är det?

en tjänare Hans nåd Henry Darnley ber hälsa att han inte kommer till dopet.

Maria Att han inte kommer till dopet? Vad menar han?
tjänaren Han vill bespara sig fler offentliga förödmjukelser.
Maria Som om han kunde bli mer förödmjukad och mera ärelös än vad han är!
 Som om han hade kvar någon ära och något av sig att förlora! Den mesen!
 Han vågar ej komma till sin ende sons, till den framtida konungen av Storbritanniens dop!
 Liksom gudmodern drottning Elisabet vill han ej komma vid gossen,
 som skall bli vår framtids betydelsefullaste man! Ser man på!
 Hela världen är här, Spaniens, Frankrikes, påvens, Savojens konsuler
 och Skottlands och Englands förnämaste adel, men blott icke fadern och gudmodern!
 Vem skall vi sätta då i deras ställe vid festaffelns högsäte?

Bothwell Ers majestät har nog ej någon annan än mig.
Maria Kan ni spela den rollen av ärelös fader och ofruktsam gudmoder
 vid festens högtidstron och ändå samtidigt vara er själv?
Bothwell Ni får pröva mig.
Maria Gott! Var mitt stöd! Ni får härmed bekläda festmäklarens ämbete
 och vara master of ceremonies. Må det vara min utmaning mot hela fadda politiska världen:
 än vågar jag lita på gunstlingar, och ännu vågar jag skaffa mig nya!
 Än är jag min egen som drottning och ändå ej ensam. Stå på er, James Hepburn!
 Än har ni ej upplevat ert första nederlag, och står ni på er som den man
 av järnkaraktär som ni är, Darnleys motsats, skall ni icke någonsin heller få uppleva det.
 Ni får stå vid min sida inför hela världens politiska ögon vid denna högtidliga glädjefest,
 och hur skall världen ej tala om saken! Jag gläder mig nästan därvid.
 Ännu strålar den otursförföljda Maria av Skottland inför hela världen av lycka
 och kärlek och nåd, medan gudmodern syster Elisabet och den träbocken Darnley
 surt sitter på sina klosetter och tjurar i vanmäktig ensamhet.
*(De går ut, Bothwell eskorterande Maria till festlig ceremonimusik.
 Sedan kommer de in igen.)*

Bothwell Festen är över. Nu vill jag begära min lön.
Maria Eder lön? Har jag utlovat er någon lön?
Bothwell Hela världen har sett oss tillsammans.
Maria Än sedan? Den såg mig tillsammans med Chastelard och Rizzio
 och dess värre även med Darnley, men ni är ej någon av dem.
Bothwell Jag kan bli.
Maria Säg, vad menar min herre egentligen?
Bothwell Jag upprätthåller med järnenergi, kraft och ansträngning ordning och reda i landet:
 var bondlurk är mer rädd för mina totalt hänsynslösa hejdukar,
 som endast tar order från mig, än för Gud. Hela Skottland är tyst i mitt järngrepp:
 ej någonsin mera behöver ni frukta ett uppror. Jag har kväst nationen
 så att till och med predikanten John Knox satt sin tunga i halsen.
 Och nu vill jag för mina tjänster ha ut någon lön.
Maria Vad för lön vill ni ha? Vilket ämbete ytterligare?
Bothwell Jag vill varken ha titlar, land eller pengar. Blott ett vill jag ha.
Maria Och det är?
Bothwell Eder själv.
Maria Jag förstår icke alls vad ni menar.
Bothwell Ni vågar ej tro att jag älskar er?
Maria Akta er! Kärleken leker man inte med och allra minst med Marias!
Bothwell Om jag icke får ut min lön av er frivilligt måste jag ta den med våld.
Maria Ni kan ej bryta er drottningens äktenskap med Henry Darnley.
 Än är jag hans maka och han min gemål.

Bothwell Ingen har som ni själv ansträngt er för att krossa det bandet.
 Ert sista band med honom var att hans närvaro krävdes vid dopet.
 Han uteblev. Det bandet finns inte längre, och ni har som straff
 för att han inte kom strax benådat hans hätskaste fiender och medansvariga
 vid mordet på David Rizzio, de bröder som han själv förrådde åt er.

Maria Jag vill varna er: att älska mig kan betyda en liknande undergång
 för er personliga del som blev Rizzios och Chastelards och även blir Darnleys del.

Bothwell Jag frågar ej efter framtiden. Nuet är allt jag vill ha. Ni är drottningen
 med stora D, ni är kärleken med stora K, och ni är kvinnan med stora K.
 Ni är världens mest tjusande sång. Den balladen vill jag vara med i.
 Kom icke och säg nu att ni icke älskar mig.

Maria Jag kan ej giva mig åt er. Jag är gift med Darnley.

Bothwell Ni hankar er fast vid ert livs största äckel för att slippa dra mig i olycka.
 Skulle ni ej älska mig? Ni flyr till politiken för att slippa inviga mig i er kärlek,
 och kärlek är dock ändå allt vad ni är. Nåväl, jag kan ock företa mig
 schackpolitiska drag om ni så vill, och mot dem är ni och er kärlek så maktlös
 som friden mot våldet. Om ni ej vill ge mig den lön som jag kräver – er kärlek –
 är Skottland i uppror i morgon. Som er 'allt i allo' har jag hela landet
 i mitt eget skruvstäd av järn. Jag kan på några dagar, om ni så behagar,
 ty jag är er gunstling som ni endast givit den makt som jag har,
 dränka Skottland i blod och förvandla det till ett i evighet obotligt kaos av elände,
 lidande, brott och misär. Om ni vägrar att ge mig den lön som jag kräver
 skall jag ge er min.

Maria Skulle jag inte älska er? Ni är det vilda okuvliga och otämjbara
 grant lågande höglandets skönhet och frihet. Ni är den barbariska skotska
 totalt hänsynslösa naturen i all sin bedårande ödslighet. Er älskar jag
 som jag älskar det här karga bergiga vilt sköna landet.
 Ni är dessa hedars vindpinade ljung som förtrollar och sänker vart hjärta i ljuvaste drömmar.
 Ni är dessa fjäll, dessa klyftor och dalar, dess djupast förborgade och isolerade livshemlighet
 och dess anda och vind. Att jag älskar er som detta fattiga hatiska land
 med extatisk hängivenhet blandad med gränslöst och uppriktigt hat kan jag icke förneka.
 Om ni önskar ha denna kärlek så måste jag förvarna er om att den nog kan kosta er livet.

Bothwell Det är mera nödvändigt att ge sig hän än att leva, som sjömännen säger.
 Vad är väl mitt liv värt mot nåden att undfå er kärlek?

Maria Så älska mig då, earl av Bothwell, men gör det som det anstår mig.
 Var den vilde jag drömt om i hela mitt liv. Tag mitt liv om du vill,
 men bli ej fadd och feg, och gör mig ej besviken som Darnley.
 Om du kan uppfylla det villkoret skall jag bli din.

Bothwell Hela Skottland är tyst av skräck inför mitt namn.
 Skulle ett sådant namn fläcka Maria Stuart? Jag skall minsann nog göra rätt för mig,
 och denna lön skall jag göra mig åter på nytt och på nytt hundra gånger förtjänt av,
 så sant som jag älskar dig, kvinna.

Maria Nu är jag ordentligt och för första gången så älskad som jag alltid älskat.
 För första och äntligen gången kan jag ge mig hän.
 Aldrig har jag förut varit älskad.
 Jag har alltid älskat, men han endast har älskat mig.
 Och för en sådan kärlek, som jag nu först fått såsom lön för min egen, kan jag offra allt.
 Vad är ära och rikedom, ställning och makt, kungarike och tron
 mot en sådan extasform av lycka? Vad är hela världen mot att icke mer vara ensam?

Vad bryr jag mig mera om heder och samvete, storhet, kultur och anseende, när jag har denna skatt som större är än all världen och Gud?

Mina vänner i världen och i politiken förskjuter jag gärna, om jag får behålla min älskare blott.
Mina fiender älskar och uppmuntrar jag för hans skull –
ingen önskar jag mer väl än de efter honom. Mitt namn – vad är det?

En tom titel, en formel i världens historia, ett årtal, en drottning betydelselös mot Elisabet, som blott är stor genom sin impotens. Allt mitt, namn, värld och liv vill jag offra, om det länder honom till gagn blott.
Ty han ensam har kunnat, vågat och verkligen älskat mig.
Storhet och makt skall bli hans; han skall bli alla höga politikernas skräck i mitt namn, han skall genom mig utmana och komma världen på skam, och jag själv skall bli hans trogna tjänare och mest ödmjuka lakej.
Jag skall klä mig i karlkläder för hans skull och icke tveka att sova i vildmarken under bar himmel som fredlös och utan att ha något hem eller ro.
För hans skull blott vill jag leva vidare för att i djupaste ringhet ömt tjäna hans hjärta och nycker. Allt kastar jag av från min rygg för att blott bära honom, och även min dygd vill jag avstå.
Allt offrar jag och mest mig själv för att få vara ett med min älskare.
Min enda själ och mitt liv tillhör honom; min vilja är hans.
Själv är jag ingenting sedan jag nu har äntligen funnit en man värd att älska.
Ja, mörda min make, min käre, om ni det behagar. Han är ändå död redan.
Endast en knuff räcker till för att Darnley skall ligga i graven med äntligt bevisad avsaknad av liv. Du har min välsignelse vad du än gör, om du blott gör det för att få äga mig mera.

Bothwell Ett sannskyldigt nöje skall det bli för mig att få avlägsna den slemma kråkan ur skottarnas näsa. Den hunden skall snart vara noggrant begravnen.
Hon skall bara lita på mig.
Nu till verket. Raskt måste rivalen nu röjas ur vägen,
ty för varje dag som han står mellan mig och mitt mål, som är all makt i Skottland, blir han såsom hinder blott större. Jag är redan drottningens älskare, och det finns de som nu redan vet om det och viskar därom.
Deras viskningar får inte hinna ha någon effekt
som kan hindra mitt äktenskap med denna drottning. Och det äktenskapet kan ske blott om Darnley är död, och då måste det ske! Endast Darnley står ännu i vägen för mig.
Ingenting utom han kan förhindra att jag bliver konung av Skottland
i egenskap av Mary Stuarts gemål, och det måste jag bli vare sig hon är med eller inte.
Vad bryr jag mig om den erotiska damen som sådan?
Hon är blott en kvinna som alla de andra.
Det är bara drottningatiteln och konungamakten som eggjar mig till hennes sida.
Det sägs att hon är världens falaste drottning.
Vad bryr jag mig om vad hon har haft för älskare utom sin make?
För mig får hon gärna ha lika stort antal reserver som jag själv har haft.
Jag ger tusan i henne och hennes moral, sentimentalitet och förväntningar
och satsar endast på kronan, som hon blott kan ge mig.

Maria Vad är det han säger? Var allt bara bluff som han gav mig?
Var han bara ute på jakt efter krona och makt?
Har han bara förfört mig som så många andra?
Jag borde ha aktat mig för att så lätt ge mig hän.
Men nu är det för sent. Jag är fallen för honom.
Om blott jag fick dö! Det är min enda åtrå i livet

från den dag jag gav mig åt Skottlands mest skickliga våldtäktsman och mest oslagbare och segerrike förförare.

Bothwell Drottning, er make är sjuk, och det finns ingenting som kan dra honom hit var vi kan likvidera den varnageln. Han vill ej lämna sin mamma. Men han måste dö! Och vi måste få ut honom ur hans kloak, så att vi kan begrava den pestråttan en gång för alla.

Det finns bara en som kan locka den haren i saxen, och det är hans maka, som han ännu älskar och är mera svag för än någonsin.

Maria Jag skulle alltså bedraga den stackaren och lura in min gemål i en säker och fruktansvärd dödsfälla? Nej, jag vill ej vara med längre. Sådant är jag icke till för.

Bothwell Madame, ni är tvungen.

Maria Vem tvingar mig?

Bothwell Ert eget öde. Är jag ej er älskare, som har ert land och ert folk i min hand? Kan jag ej slå ihjäl er, ert land och ert folk och ge allt åt Elisabet i blott ett slag, som man krossar en loppa? Ni är icke längre er egen. Allt har ni gett över åt mig, och ni måste nu lyda mig. Er egen kärlek har gjort er till slav åt ert öde och mig. Jag skall gifta er med mig. Ni kan icke klara er utan mig. Utan mig skulle ert folk driva ut er till England och avsätta er. Ni har med er så ljuvliga kärlek presterat för många skandaler. Ni har icke råd med en till. Politiken är nu eder herre, och den tvingar er till att göra vad jag vill. Ju förr vi är av med den skägglösa mesen herr Darnley och ert tredje äktenskap därmed kan firas, dess tidigare får ni frid i ert land och er själ.

Maria Ni vill gifta er med mig?

Bothwell Ni skall bliva gift med mig.

Maria Två gånger ingick jag äktenskap redan, och det är två gånger för mycket.

Bothwell Det skiter jag i. Det skall bli en gång till.

Maria Om jag vägrar?

Bothwell Då dör ni och offras allt landet på halster. Jag kan ännu älska er. Det vet ni om, och ni kan icke leva förutan den kärleken.

Maria Stackars min make! Jag själv är det som lurat honom i avgrunden.

Ett enda kval har hans liv blivit, och gärna doge han. Må jag då en sista gång giva tröst åt hans hjärta och falska förväntningar om trygghet, lycka och glädje trots allt.

Jag skall locka den arme en sista gång i mina armar på det att han en sista gång i sitt liv kan få njuta av sin falska titel av konung av Skottland.

Bothwell Som snart skall bli min.

Maria Och hos er skall den vara än falskare.

Bothwell Däröver råder jag själv. Locka hit er gemål. Det är allt ni ännu har att göra. Ni blir icke medskyldig därmed till hans likvidering. Ni endast förljuvar den. Gör det, och lämna så resten åt mig, så skall jag sedan låta er vara i fred.

Maria Kan jag tro på er? Kan jag ännu lita på någon människa?

Finns det ett uns gott hos någon som lever för makten?

Bothwell Det finns ingen i denna värld utom jag som kan hjälpa er hålla er ställning och ge er den kärlek ni ej kan undvara, ty ni är en kvinna.

Och så mycket vet jag om kvinnan, att hon offerar allt för den kärlek

hon en gång fått smaka. Det skall även ni göra. Ni har ej något som helst annat val.

Ni har själv genom er egen kärlek blint låtit er ledas in i den hopplösaste återvändsgränd.

Ni står inklämd i hörnet, och jag endast kan skydda er mot de hundar som hetsar er.

Tro på mig, lita på mig, så skall allt sluta bra. Jag vill er inget illa.

Maria Ni har faktiskt ännu så länge ej gjort mig direkt något illa, i motsats till Darnley, som jag ännu ej har utkrävt min betalning för hans snikna dråp på min statssekreterare av.

Bothwell Men nu är den stund kommen dock då era fienders räkning är mer än förfallen och måste indrivas med våld.

Maria Vilket monster har jag icke gjort er till genom min kärlek!

Bothwell Ett effektivt monster i så fall, ty jag genomdriver det yttersta, gärna med våld, kompromisslöst och utan att darra på läppen och drömma oroligt för det. Även ni måste bli lika hård om ni skall kunna hålla ert ämbete.

Maria Tro mig: jag gör det blott för att få slippa mer obehag än vad jag orkar med. Det är ett mindre ont att offra Darnley än att offra landet åt era vampyrer. Jag skall offra Darnley och gifta mig med er, om ni lämnar landet i fred.

Bothwell Jag är nöjd om ni gör så, och för att bevisa mitt nöje därmed skall jag hålla ert land i utsöktaste och oförgätligaste exemplariska ordning, om blott ni uppfyller ert löfte.

Maria För Skottlands skull skall jag uppfylla er vilja och en sista gång älska Darnley, fastän det skall bliva hans död.

Bothwell Huvudsaken är det att han dör. Medlet saknar betydelse.

Maria Darnley, min make, här är jag, din älskande maka och moder!

Darnley Kan det vara sant? Är jag vaken? Nej, det är blott mina sjukdomsfantasier.

Maria Nej, verkligen är det Maria, din maka, din ende sons moder.

Darnley Vad vill du? Har du icke en gång för alla förskjutit mig?

Ville ej du mer än alla att jag skulle dö? Ingen har så bedragits, förrått och skämts ut inför världen som jag av den som jag var dum nog att älska. Och nu vill du icke ens låta mig dö här i fred.

Skall du ännu en gång orka utsätta mig för ett bedrägeri och det största av alla?

Du söker allenast mitt eget fördärv.

Maria Käre Henry, jag vill blott ta hand om dig och sköta om dig.

Jag vill icke att du skall ligga här ensam långt borta från hovet.

Kom med mig till Edinburgh! Ännu en gång skall du där få se ditt eget folk och dess hyllningar av dig. Din krona är där, och den väntar på dig, ty du ensam är konung av Skottland så länge du lever. Kom med mig till hovet, som ännu en gång skall bli ditt! Se, jag skyr dig ej längre.

Du är icke längre förskjutet, min stackars oändligt högt älskade gosse!

Allt är dig förlåtet. Allt ont som du gjort mig och andra begick du allenast i ungdomlig okunnighet: icke visste du själv vad du gjorde.

Jag vill än en gång vara din egen hustru. Ack, att jag, som blott ville kärlek, så dåligt har lyckats att älska min man!

Darnley Kom mig icke för nära. Du kan bliva smittad. Jag är ej så fager som förr, ty mitt ansikte är fullt av smittkoppor, som du väl ser.

Maria Vad bryr jag mig om det? Varje varigt och stinkande utslag skall jag ivrigt kyssa, på det att det må gro igen och försvinna för gott, eller jag bliva smittad därav och förstöras i ansiktet på samma sätt!

Jag vill älska dig, Darnley, för alltid och för första gången på riktigt.

Darnley Du är ej min maka. Du är mig en moder. Nåväl, mamma, tag mig tillbaka till hemmet som du körde ut mig från. Låt mig få dö där vid ditt eget bröst. Det är min enda bön. Du får döda mig gärna, ty det är måhända min destination, men låt mig blott få dö vid ditt sköte. Ty dig har jag älskat.

Jag har aldrig känt någon kärlek och åtrå i livet förutom allenast för dig.
Jag var konung men lämnar nu gärna den titeln och dör gärna för dig.
För mig vart du vill. Vore du ock min mörderska
skulle jag vara dig trogen och älska dig.

Maria Stackars min gosse! Du blev aldrig man och skall ej heller någonsin bli det.
Du fick aldrig skägg eller hår på ditt bröst, och du borde egentligen ha varit flicka.

Du arme och svage bristfällige make, som knäcktes av högländets mildaste vindpust,
du var dock min make och skall så förbliva tills döden gör slut på din hjälplöshet,
som är ditt lidande. Och tills du dör skall jag vara din maka. Ty lustigt nog
lyckades *du* endast ge mig den största välsignelse som kvinnor känner:
den sällhet som moderskap är. Endast du gav mig mitt enda barn, och för det
skall jag följa dig frivilligt ner i den avgrund av olycka som jag med min kärlek
själv tveklöst störtade dig i. Jag ser nu för din del den avgrundens botten,
och hit har jag kommit för att göra fallet och stöten där mot så behaglig och mild,
mjuk och vacker som möjligt.

Darnley Du talar som om du var säker på att jag var dödens. Nej, så farligt är det ej,
ljuvaste moder. Så farlig är icke min sjukdom, jag kan åter tillfriskna,
åter kan vi bli lyckliga som man och hustru, jag skall visa mig mera mogen än förr.
Ack, jag vet att jag burit mig åt som ett mähä, men tänk dock på det
att jag bara är tjugo år gammal! Själv är du ej ens tjugofem.
Ack, fördöm mig ej för allt det onda jag gjort dig! Förlåt mig!
Jag skall bliva bättre som människa och mindre fåfång.
En dag skall jag bliva en man. Än är lyckan för vår del fullt möjlig.
Jag skall bli dig trognare på dina jakter och icke så snabbt bli så trött.
Vi skall rida tillsammans i bergen i rasande ritt över stock, över sten,
över bäckar och floder och simmande kuva vart strömdrag,
och klyftor och berg skall vi djärvt hoppa över. Jag skall bli en bättre kamrat
än jag varit. Men vad är det nu? Är det tårar du faller?

Maria Du yrar så hjärtslitande.

Darnley Och tänk ej mer på slagfältet världen och dess politik. Ännu kan vi tillsammans
befria oss ur dess bedrägliga spindelnät, som är den enda själsfarliga fälla som livet kan bjuda.
Vi skall göra oss av med Bothwell och alla de andra demonerna och kondottiärerna,
som mera tror på sin kraft och sitt våld än på kärlek. Vi skall köra Bothwell
från sina arméer hem till hans nu länge re'n tålmodigt väntande hustru.

Hos hustrun allenast är mannen i säkert förvar, och där endast kan han icke göra nå'n skada.
Där endast kan han verka ledigt, förkovra sig, hålla sig frisk och undfly allt fördärvligt,
som jag åter nu skall bli frisk när jag får komma hem till min moder, min hustru,
mitt livs härskarinna, du själv. Säg mig: älskar du mig såsom jag älskar dig?
Aldrig någonsin har jag förr älskat dig mera än nu. Ditt besök här
är såsom en rämnande stormhimmel, som mitt i svartaste rasande mörker
med ens släpper ned ljus och frid, hopp och räddning för jorden.
Först nu tror jag åter på livet. Först nu tror jag mig kunna älska på allvar.
Du gråter ännu. Säg, du tar mig väl säkert tillbaka till Edinburgh?

Maria Det är min plikt mot mitt land och mitt folk, mot mig själv och mot dig att så göra.

Darnley När far vi?

Maria I morgon.

Darnley Jag längtar så ivrigt till mitt enda hem, som är hovet, som jag så högt älskade.
Ännu är ej allt förlorat. Med din hjälp kan jag vinna åter envar av de lorder
som efter att jag gjorde bort mig allenast har kunnat förakta mig.
Du skall få se! Än kan jag bli min ställning och situation redobogen och vuxen.

Jag är plötsligt mogen för allt det som jag genom eget förvållande har spelat bort men nu skall med ditt stöd vinna åter. Jag tror plötsligt nu att jag för första gången i livet kan lita på dig. Men du gråter ännu. Du är trött. Stackars drottning!
 Du har ridit hit ifrån Edinburgh hetsigt i sporrsträck och utan att vila på vägen allt enligt din vana. Du måste få vila dig nu.

Maria Ja, jag kanske behöver smått taga mig samman.
Darnley Det här är ett ringa tjäll som du helt ensam har kommit till.
 Ingen kan tjäna dig här utom simplaste bondpigor.
 Här finns ej upplädda hovtjänarinnor att niga och noggrant behandla dig efter förtjänst. Men för mig är du mera en drottning här nu än i din största glans på ditt kungliga slott och i din största festprakt. Du har försökt göra dig blott till en kvinna men har endast lyckats bli ännu mer drottninglik. Kyss mig, min moder, god natt, förrän du lämnar mig åt de ljuvaste drömmar jag någonsin drömt.

Maria Gärna kysser jag dig. Nu god natt. Du är nu på väg hem.
Darnley Måtte det bli min slutliga resa, min sista retur till det hov som jag aldrig mer vad som än händer vill lämna.

Maria Vi reser tillsammans.
Darnley Jag skall bli frisk i ditt sällskap. Nu somnar jag av ren extas och pur lycka!
Maria Du skall sova bättre än jag.
 James, här är jag nu med ditt försvarslösa offer.

Bothwell För ej honom hit.
Maria Men vad menar du?
Bothwell Han får ej vistas på slottet.
Maria Men var får han vistas då? Han är dock konung av Skottland.
 Får jag föra honom till Stirling?
Bothwell Han får icke synas i något beboeligt slott.
Maria Men vart skall jag då föra den arme?
Bothwell Det finns utanför stadens murar ett ensligt förfallet och helt övergivet chateau som är lämpligt för honom. Där kan han få sova i fred.

Maria Men hur kommer man dit?
Bothwell Följ blott Tjuvarnas väg. Och som närmaste granne får han då en av mina närmaste hejdukar. Där kan han ligga i sina av egen smuts inpyrda lakan, i sin egen svett, i sin smittsamma sjukdom och sina vanställande smittkoppor. Han kommer knappast själv att vara medveten om var han är i sin yrsel.

Maria Får jag ej då på något villkor ge honom ett anständigt vilorum?
Bothwell Aldrig! Han får icke mer synas vara en konung. Allt landet, allt folket, all världen, envar som har sett den fördömde föraktar och skyr honom endast: de går ut ur rummet om han kommer in. Han har ingen vän mera i världen.

Maria Får jag sköta om honom dock där vid Tjuvarnas väg?
Bothwell Sköt du om honom bara. Det passar vårt lands politik.
 Var du trogen din man såsom drottning och in i det sista, så ser ingen att du är min älskarinna. För att vi så fort han är död kunna gifta oss må du till slutet omplåstra den variges bölder.

Maria Att sova som sjuk i ett sådant eländigt och fallfärdigt ruckel mitt i ödemarken! Han är dock en konung ännu, och jag skall dela hans sista nätter. Om jag hittills alltid har svikit och varit min man mer än otrogen skall jag dock under hans livs sista dagar mer bry mig om honom än om någon annan så länge jag lever. – Min Darnley, hur har du det?
 Orkar du uthärda med din förfärliga sjukdom?

Darnley Ja, under din omsorg.

Maria Du skall strax få lämna det här outhärdliga rucklet.
Det är blott en tillfällig lösning.

Darnley Så länge du själv är hos mig är det världens förnämsta palats.
Maria Så är det ock för mig under den tid du sover här och vi här vistas tillsammans.
Jag levde och följde dig långt hellre här än att jag levde ensam i slottet i Edinburgh.

Darnley Så har du aldrig förr talat. Först sedan min sjukdom har du liksom böjt dig ner till min nivå. Aldrig förr har du självmant tillmötesgått mig utom före vårt giftermål.

Maria Tro mig: det ångrar jag nu.
Darnley Vad är anledningen?
Maria Det kan jag icke säga. Försök vara nöjd med att jag sover här i ditt hus vid din sida så länge du än ligger bunden vid sjukbädden här.
Aldrig mer skall jag lämna din sida.

Darnley Jag nöjer mig fullständigt därmed, ty ingenting mer har jag nå'nsin begärt.
Det är höjden av salighet, och mer än så står det ej i min makt att ens kunna tillnärmelsevis fantisera om. Var blott hos mig, och jag har hela världen.
Och hör jag ej hur hela världen på nytt fäster vikt vid mig för att du än en gång har tagit mig till din make?

Maria Jo, samtliga lorder i Skottland är dina kamrater på nytt.
Darnley Och snart är jag helt frisk. Får jag då komma åter till hovet?
Maria Naturligtvis. Så fort de sista vanställande dragen av sjukdomen har lämnat din kropp i fred skall du åter få komma till slottet.
Ja, redan på måndag skall Skottland och Edinburgh åter bli ditt.

Darnley Det är lördag idag.
Maria Ja. I morgon så firas ett bröllop på slottet. Det är mina två allra trognaste tjänare som nu skall viga sig, och därför måste jag närvara själv.

Darnley Kan ej bröllopet uppskjutas tills även jag kan få delta?
Maria Allt är redan förberett. Att skjuta upp festen skulle blott tolkas som ett dåligt omen. Men jag skall ändå under festen tilltvinga mig tid att besöka dig en sista gång.

Darnley Varför en sista gång?
Maria Innan du åter kommer till Edinburgh, avser jag givetvis.
Darnley Skall du då stanna ock den sista natten hos mig?
Maria Nej, den natten är brudparets, mina två tjänares.
Den sista natten får du vara ensam.
Men du somnar säkert in medan jag ännu är här.

Darnley Aldrig mer skall jag sova förrän jag är hemma hos hovet i Edinburgh!
Får jag ej flytta dit genast? Naturen här och nattens mörker och den onde grannen intill skrämmer slag på mig ofta.

Maria Vi kan inte få dig till Edinburgh förrän min tjänares bröllop är över.
Försök härda ut intill måndagen.

Darnley Vilka är "vi"?
Maria Jag och hovet.
Darnley Jag fruktar den djävulen Bothwell.
Maria Det gör även jag.
Darnley Vi skall göra oss av med den grymme blodsugaren så snart jag kommer till Edinburgh.

Maria Ja, nu på måndag skall du vara kvitt honom.
Darnley Har du, min fru, redan ombesörjt den saken?
Maria Själv har han gjort det.
Darnley Men hur?

Maria Själv han gräver sin grav, som han drager ned andra i även.
På måndag skall han ha begått sitt livs högst himmelsskriande nidingsdåd,
som ödet skall draga honom till rätta för.

Darnley Älskar du honom?

Maria Min make, nu yrar du. Sov gott tills vi ses härnäst. Det är snart måndag morgon.

Darnley Jag lever såsom i en dröm. Är det nu redan söndag? Jag trodde det ännu var lördag.

Maria För världens historia är tiden en bladvändning blott och en rad på en sida.
Dess offer, som blott äro människor, märker ej själva
hur grymma historien far fram med dem.

Darnley Är det då måndag i morgon?

Maria Ja.

Darnley Och du har firat din tjänares bröllop idag?

Maria Ja, och därför bör jag återvända till slottet nu. Sov gott, min make.
Vi ses i en gryende morgondag som ej vet av något lidande längre.

Darnley Det låter förhoppningsfullt. Men denna natt som skall föregå min pånyttfödelse
som Skottlands konung på Edinburghs slott vid din sida skall bli mitt livs längsta –
den skall bliva lång som en evighet, och det som gör den så lång är min längtan.

Maria Du somnar nog ändå. Farväl, stackars älskade make.

Darnley Du säger det som om jag låg i en grav.

Maria Som du skall återuppstå ur redan i morgon.

Darnley Jag tror på ditt ord såsom mer än en drottning.

Maria Farväl.

Darnley Till i morgon, till den nya värld som skall börja på den andra sidan
om den svarta avgrund som denna natts evighet skall innebära för mig –
aldrig därefter mera farväl. – Ack, hon gick, och nu ligger jag ensam
på denna tortyrsjukdoms sträckbänk omgärdad med mörker och fasa och oro allenast.
Hon ville ej ens såsom tillbörligt avsked ge mig någon kyss!
Aldrig kände jag henne, den gåtfulla tystlåtna damen,
men ständigt har jag kanske därför just alltmera älskat den gåtfulla.
Aldrig har jag lyckats med att begripa mig på henne. Gud endast vet
vad hon tänker; vi dödliga är för enfaldiga för att förstå det.

Maria Nu tillhör han dig.

Bothwell Så, Isolde har skilts från sin Tristan och prisgivit honom åt döden.
Nå, ingenting gläder mig mera. Nu är det hög tid.
Nu skall mina kamrater få friaste händer.
Din judaskyss, drottning, skall ha sina sedvanliga konsekvenser.

(En häftig explosion. Darnley med säng går upp i rök.)

Maria Vad var det?

Bothwell tjänaren Jag tror det var något som small. *(in en tjänare)*
Eders höghet, det hus som inhyste Lord Darnley har plötsligt
med kraft av två dussin kanoners bombarder nu flugit i luften!

Bothwell tjänaren Det menar du inte!
Kvar är bara svartbrända rester och aska och rök!

Bothwell tjänaren Och herr Darnley?
Hans öde är visst om han fanns kvar i huset: till oigenkännlighet
har han som huset då skattat åt alltings förgängelse.

Bothwell tjänaren Hur kan väl detta ha tillgått?
Här kommer nu lorderna, som önskar ha en förklaring.

lord Melville Ers nåde James Hepburn av Bothwell och ers majestät,
hela Skottland har hört hur i natt Henry Darnley, dess konung, har omkommit
vid en fatal explosion, som gav en sådan skräll att den kommer att genljuda
i hela världen. Vi önskar nu veta: vad orsak kan möjligen ha vållat den explosionen,
och varför låg konungen, som därtill var ganska sjuk,
i ett sådant okonungsligt ruckel?

Bothwell O ädlaste herrar, vi ha lika litet den ringaste aning som ni om vad som kan ha hänt.
Endast eftersom Darnley var smittad av kopporna vågade vi icke ha honom här
såsom smittohärd vid själva hovet, men just idag hade vi tänkt ändå ta honom hit.
Och så inträffar detta! Vad olycka! Vilken fatal katastrof!
Ack, vem kunde ha anat det! Och se på drottningen!
Hon orkar ej inför hennes värld krossande nyheten stå upprätt på sina ben!
Och för blott några timmar se'n var hon själv där! Vilken upprörande överraskning.

Melville Ni måste dock tillstå att krutexplosionen allenast kan ha varit förberedd,
organiserad och överlagd.

Bothwell Alltså ett attentat! Det gör strax saken ännu mer fasansfull och obegriplig!
Vad skotte kan väl ha förbrutit sig så mot sin konung? Jag lovar er, ädlaste herrar,
att saken skall väl undersökas. Därmed får ni låta er nöja i natt, ty vi har ej fått sova
för den sakens skull. Denna drottning, ert lands över allt skändligt upphöjda drottning,
har bryskt ur sin sömn blivit väckt för att erhålla nyheten
att hennes älskade make och konung har på det brutalaste sätt sprängts i luften!
Ni måste nu tillåta henne att dra sig tillbaka, och även mig själv,
ty i egenskap av landets riksföreståndare och så att säga förmyndare
är jag ej själv mindre upprörd och skakad av denna ofattliga våldstragedi.
Ärligt ber jag er ursäkt oss, mina herrar. (*lorderna gå*)
Har de nu försvunnit? Det står ingen kvar av dem ute och lyssnar? Gott! Kusten är klar.
Härligt öppnad är vägen för framtiden åt oss. Allting har fungerat perfekt;
som ett maskineri har planeringen lyckats. Nu återstår blott snarast möjligt att gifta oss.
Sedan är Skottland och makten och lyckan och framtiden vår.
Ingen själ vågar öppna sin käft emot oss medan jag äger makten i landet.
De skall icke ens våga dryfta vad som kan ha hänt med den skojaren Darnley.
Nu är sista hindret för oss lyckligt undanröjt. Nu kan du gifta dig med mig
och sålunda ge mig all makt över Skottland. Vad säger du, vördade drottning?
Du tiger? Men säg något då, sakramentskade fruntimmer!

Maria Vad skall jag säga? Skall jag kanske hylla dig för vad du gjort
och för hur väl du skött hela saken? Skall jag nu helt känna mig fri
att offentligen kasta mig i dina armar, i min makes mördares armar?

Bothwell Upphör nu genast med att kalla honom, ditt livs parasit, för din make.
Jag är nu din make i stället.

Maria Jag slipper ej honom.

Bothwell Vad är det för skitprat? Du har sluppit honom, och nu är det mig du ej slipper!

Maria Ej heller du själv, James, skall någonsin slippa den arme,
om du än blir konung av Skottland och lagenligt gifter dig med mig.

Bothwell Du dillar, min nådiga. Du har bestämt blivit från dina sinnen.
Vad angår dig mer Henry Darnley? Han är en gång för alla död!

Maria Försök inbilla det någon annan.

Bothwell Nå, det har egentligen ingen betydelse om han är död eller spökar.
Men är du lojal mot mig nu även efter vårt mord?

Maria Vågar du säga vårt?

Bothwell Vågar du kalla det någon annans?

Maria Var det icke ditt?

Bothwell Om det var någon enstaka människas var det ditt eget, ty du är monarken som samtyckte. Aldrig skall du kunna skylla ifrån dig. (*en tjänare in*)

tjänaren Mylord Murray är här.

Bothwell Knacka innan du kommer, din pestfis! Jag har väntat på honom. Visa den skojoaren hit. – Lord Murray, ni är välkommen.

Murray Varför har ni kallat mig hit till er? Kära syster, har du något till mig att säga?

Bothwell Vi ville blott höra om ni äger något att säga till oss.

Murray Och vad skulle det vara?

Bothwell Vet ni icke vad som har hänt?

Murray Jag vet icke mer än någon annan.

Maria Du förebrår oss icke olyckan med Henry Darnley?

Murray Ej mer än en annan gör.

Bothwell Ni vågar uttrycka er farligt dunkelt! Ro ut med ditt språk, din ränksmidare! Vad är egentligen ditt hjärtas mening? Står du på vår sida, din bov, eller är du vår fiende?

Murray Jag vill precis lika litet bli kallad er fiende som någon annan.

Bothwell Du vågar med andra ord ej ta parti?

Murray Jag vill liksom var vanlig förnuftig person icke yttra mig i hela frågan.

Maria Du tiger om vad du egentligen tänker.

Murray Min syster, jag skall vara uppriktig, om jag får tala allena med dig. Kör ut Bothwell, så skall du få höra din brors öppenjärtliga råd till sin syster, och dessa råd äro baserade på mycket mångårig erfarenhet som det här landets praktiska styresman....

Bothwell Förräderi! Vad du kan låta henne få höra tål även en hennes väns öra!

Murray Jag kan icke tala med er, mylord Bothwell.

Bothwell Du talar ju till mig.

Murray Nåväl; jag skall uttrycka saken mer klart: det är så att jag nekar att tala med er.

Bothwell Varför?

Murray Därför, helt enkelt, att jag icke vill tala med er.

Bothwell Ett ärligt ord, äntligen! Nå, vad vill ni då predika för henne?

Murray Ett varningens ord.

Bothwell Låt oss höra.

Murray Det finns icke någon som vet hur och varför kung Henry, er make, min syster, gick hädan, men samtliga anar den sanning som, om någon knystar ett ord om den, genast blir farlig. Och därför behagar var skotte med tankeförmåga tills vidare tiga. Så gör även jag. Ni skall båda två möta, vem ni än behagar om denna sak spörja, i hela ert land en kompakt mur av tystnad. Var skotte skall vara precis lika likgiltig inför det skedda som deras fru drottning, Maria av Stuart, ni själv, kära syster, behagar förhålla er. Sanningens gift skall få verka i tystnad. Det är varje fri skottes sansade föresats och ytterst visa beslut. Må den leva med sanningen som känner till den och som haver del i den, om han kan med det i längden. Själv bryr jag mig om vad det är som har hänt. Det rör mig ej i ryggen om det ej bedrivs någon utredning, om Darnley hastigt nu nedsmusslas i kalla jorden förutan en tillstymmelse till en kunglig begravning och utan att liket har blivit besiktigat. Jag bryr mig icke alls om hur han dog, om han ströps eller knivhöggs, förgiftades eller dog just genom detonationen. De som känner till något påstår att liket var alldeles kolsvart i ansiktet, vilket ju tyder på grundlig förgiftning,

men inte ens det skall jag ta någon ställning till.
Och på så sätt resonerar envar i vårt land som vet att Henry Darnley är död.
Lev ni så gott ni kan nu när han väl är död. Ingen kommer att ingripa i era liv.
Ni är fria. Ni menar måhända att gravarna tiger,
men inte ens det skall jag ta någon ställning till....

Bothwell Tig nu! Vad har du att säga, Maria, till din broders uttalande?

Maria Det är sant vad han säger. Mitt land och mitt folk har lagt märke till
min ytterst passiva likgiltighet inför konungens, min makes död, och därav vet de allt.

Men de är så förstående samtidigt inför sin tigande drottning,
att de följer hennes exempel och tiger som hon. Men i den tysta likgiltigheten
bor en större sorg än vad tårar kan uttrycka. Jag känner den,
och jag tror även att mina landsmän är medvetna om den, och därför är det som de tiger.
De känner som jag att jag själv, Skottlands krönte monark och därigenom allt Skottland,
just genom det timade helt har förlorat sig själv.

Vad är Skottland nu efter det uslaste konungamord som vår värld har fått se?

Vad är drottningen nu sedan hon själv har mördat sin make och konung?

En skugga, en grav, en bedrövelsens avgrund som icke har botten,
ett svart dödens hål att för evigt blott falla och störta mot ingenting....

Bothwell Tig, din förbannade sladderska! Ursäkta drottningen, värde lord Murray,
hon är inte riktigt normal nu, förståeligt nog, just på grund av sin sorg....

Maria Nej, jag skall icke tiga! Jag skall sjunga ut! Jag grät bittert och länge
vid min förste äkte mans grav, ädle sjuklige kung Frans den andre av Frankrike.

Mer än en månad gick jag tungt omkring i svart änkedok ivrigt och uppriktigt sörjande
med tunga tårar och smärtrika lamentationer, ty därmed gick mitt första äktenskap
hopplöst om intet, och det utan att det ens hade förverkligats,
ty Frans var endast en gosse, och jag var ej mer än en mö.

Och dessutom blev jag därigenom berövad det ljuvliga Frankrike,
som jag som drottning så njutit av i att få vara dess drottning.

En sådan sorg som tyngde ner mig vid den äkte konungens död
orkar man endast med en gång under sitt liv.

Men en andra gång slogs jag av mördande sorg när min tjänare Rizzio inför mina ögon
blev levande flådd, styckad och massakrerad av vilddjur till karlar.

Den upplevelsen var långt mer än en sorg, ty den var en outhärdlig smälek,
och min egen make och konung var den som var upphovspersonen
till den själsförintande skymfen. Jag orkade därvid ej sörja normalt,
ty min sorg var förbrukad i Frankrike. I stället kände jag hat.

Mitt hat var utan gränser. Det sprutade som en vulkan ur mitt hjärta
mot främst min gemål men mot lorderna även och till och med mot den otadlige
James av Murray, min högtidlige broder, som alltid står utanför allt ont som händer
men märkligt nog alltid vet om det långt innan det händer och aldrig förhindrar det,
utan som alltid beaktansvärt nog tar parti för förbrytarna som det politiska snille han är.
Ej ens han var helt oskyldig till David Rizzios död, Skottlands enda omutliga, hederliga
och pålitliga mänska. Jag älskade aldrig den ädle oskyldige konstnären

men sörjde dock honom mer än min konung av Frankrike.

Men min sorg var icke då längre tårar men blodigt svart kokande hat utan gränser.
Nu har även min andre make och konung berövats sitt liv.

Jag vet själv bättre än någon annan precis hur det tillgick,
ty jag var det som förde honom till huset var han fann sin död,
och jag själv var måhända den sista som talade med honom.

Visst hade jag hatat honom och ruvat på hämnd och med fullaste anledning,

men ändå var det ej hat som drev mig till hans sida mot slutet. Nej, det var blott motsatsen.
Alltför väl visste jag att han var tvungen att dö, ty så ville de mäktiga,
dessa som allena tänker politiskt. Och jag har ej någonsin haft någon makt,
eftersom jag ej har velat ha den. Ni båda vet väl att all maktpolitik är det värsta jag vet
och att jag alltid endast sökt kärlek och dess nåd och frid.
Därför hindrade jag icke heller min mans död emedan jag ej hade makt.
Han är död nu, och min sorg däröver tycks vara totalt obefintlig.
Jag gör inget väsen av sorgen jag känner, ty tårarna har gråtits ut, och mitt hat är förtärt.
Jag är passiv och död, ty jag orkar ej gråta och hata mer i detta liv.
Allt jag känner är bottenlös avgrundsförtvivlan som större är än någon sorg.
Icke hatar jag dig, Hepburn, ty hatet orkar jag ej längre nära.
Jag hatar ej dig, broder, ty allt mitt hat har förvandlats till bittersta paralyserande tomhet.
Ej någon skall någonsin ha mig till fiende, ty allt mitt agg är förintat av sorgen,
som nu är så tung att jag ej längre mer orkar ha några känslor.
Må världen och Skottland och alla de mina förakta och hata mig för denna likgiltighet
inför min makes död, som ju tydligt är tecken på att jag ej oskyldig är,
vilket jag icke heller alls är. Må de till och med döma mig.
Självs bryr jag mig om vad det skall bli av mig
och vart mitt öde skall leda mig efter det här. (går)

Bothwell Du får ursäkta henne. Hon är ej sig själv efter det obegripliga våldsattentatet.
Murray Jag fruktar att någon förbannelse vilar tungt över oss alla
och ej bara över min syster.

Bothwell Om något slikt hjärnspöke finns skall vi nog råda bot på det!
Murray Vågar du gifta dig med henne?
Bothwell Vågar? Vem vågar väl hindra mig?
Murray Ingen, men ödet har avlivat samtliga som kommit henne för nära.
Bothwell Om ödet har fräckheten att komma för nära mig skall jag avliva ödet!
Murray Jag önskar dig då lycka till men ej med någon stor övertygelse.
Redan har ödets anonymitet satt upp anslag på Edinburghs gator
som anklagar dig såsom konungens mördare.

Bothwell Anslag? Vad är det för anslag?
Murray Plakat som djärvt anklagar vissa personer för mordet på Darnley
och främst då dig själv. De har tyst kommit upp under natten.

Bothwell Här skall vi ta upp kampen genast! Här skall myter avlivas!
Kom hit, Maria! Kom hit, säger jag!

Murray Lämna min syster i fred.
Bothwell Hon är drottning i landet. Är hon icke ansvarig?
Är icke detta en statsangelägenhet? Kom hit, Maria!

Maria Vad vill min okuvlige tillsyningsman?
Bothwell Här har satts upp plakat i din huvudstads gränder!
Maria Nåväl! Vad är det för plakat?
Bothwell Säg det till henne, Stuart! Du är hennes bror.
Murray Det har uppsatts plakat i din stad som anklagar din tjänare Bothwell,
din tjänare Joseph, Bastien jämte andra i din tjänst, för mordet på konungen.

Maria Tror du slikt kommer mig vid? Vad skall jag, menar du, göra åt saken?
Murray Det är din plikt mot dig själv nu att först och främst rentvå dig!
Maria Med denne Bothwell som tillsyningsman vid min sida? Det är slätt omöjligt.
Du vågar ju inte ens själv säga något emot honom. Jag är ej oskyldig,
han är ej oskyldig, mina två tjänare är ej oskyldiga, ingen är oskyldig
som äger något att göra med makten i landet. Ej ens lord Murray är helt oskyldig,

och därför vågar han ej heller anklaga oss. Så vad skall vi då göra?
Vi kan icke undkomma. Bothwell allenast är karl till att mäktas försvara sig.
Han kommer snart här att komma med motdrag mot ödet: i morgon
skall han genomföra en grundlig och lagenlig rättsundersökning av vad som har hänt,
som han kommer att snillrikt se till att minsann genast frikänner honom.
Men mina olyckliga tjänare kan ej försvara sig. Vi äro alla egentligen fast
i vårt ödes ohyggliga spindelnät och kan ej slippa ifrån det,
och det veta alla av oss som är goda.

Det minsta som jag själv kan göra åt saken är att rädda mina trotjänares skinn.
Det må kompromettera mig själv. Det bryr jag mig ej om, om de bara blir räddade.
Dem skall jag rädda ur landet i morgon.

Murray Min syster, förstår ni ej att ingenting kunde skada er mer
än att så farligt kompromettera er själv! Ack, ni måste för att rädda er egen ära
nu strax offra dessa nu komprometterade tjänare till er!
Hur annars skall ni kunna rädda ert ansikte?

Maria Jag har ju sagt att jag ej längre bryr mig ett dugg om mig själv!
Vi är alla i fällan. Om jag nu kan rädda den minsta ur nätet skall det ej försummas.
Må jag bliva halshuggen. Jag kan ändå ej förlora mer av mitt livs ära,
min själ och min integritet än jag redan har gjort. Jag har en gång för alla förlorat min själ
och med mig hela Skottland. Kan du eller någon med ytterligare politiska bedrägerier
och svarta intriger förskaffa oss något av Skottlands förlorade ära tillbaka?
Nej, ingenting mäktar du göra med sådana medel. Du kan endast spela bort mera.
Blott ett kan vi göra för vår egen ära, och det är att frivilligt bära
vår skuld och vårt straff.

Bothwell Hon är tokig!

Murray Min själ, ja, hon är spritt och språngande galen.
Med slika politiker är det ej värt att beblanda sig mera.

Bothwell Var lugn, lord Murray! Jag skall nog sköta styrandet av detta land
mer än väl nu i fortsättningen!

Murray Ja, det kan jag ej tvivla på, men mot vad mål? Vem vet det?
Vad förmår du med våldet om du icke har något mål?

Bothwell Mitt mål är drottning Maria Stuart.

Murray Och tror du du någonsin kan nå det målet?

Bothwell Jag kan, och jag skall!

Murray Du är galen som hon. Intet komprometterar er mer än att ni är tillsammans
nu efter ett sådant härresande dåd!

Bothwell Inför vem?

Murray Inför världen! Inför Europa och påven och Spanien och Frankrike
och inte minst inför England, som ingenting kan glädja mera än skottarnas olyckor!
Drottning Elisabet, den fula elaka häxan där nere, vill ingenting hellre
än sluka Maria och vår monarki och vår frihet med hull och med hår!

Bothwell Och det skiter jag fullständigt i. Jag är blott ute efter Maria.

Murray Du är såsom alla de andra förhäxad av henne
och bländad av hennes så kallade kärlek!

Bothwell Det är jag för stolt för att neka till.
För hennes skull endast mördade jag Henry Darnley.

Murray Förtappade dåre! Du störtar med henne i avgrunden!

Bothwell Nej, jag blott uppsöker lyckan.

Murray Den finns inte, eller åtminstone inte i maktens och världens politiska liv!
Syster, du är den enda som kan göra något åt saken.

Det är icke du som är denne excentriske vildhjärnas livegna slav,
utan han är det som har förslavats av dig.
Endast du kan förhindra att ni två tillsammans går under.
Du måste omedelbart vidtaga åtgärder för att få saken ur världen!

Maria Skall jag som Elisabet åse ett brott som en annan gör endast för min skull
och sedan för syns skull tillsätta en utredning som har till uppgift
att ej lyckas få någon sanning ur saken?
Skall jag bli en evigt falsk hycklare som denna falska matrona av England,
som lever och håller sin tron på bekostnad av sanningen?
Nej, aldrig kan jag förstålla mig inför historien.

Murray Dock skall historien kräva det. Se, här är earlen av Lennox nu,
din egen svärfader, konungens köttslige fader,
och han är ej lätt att få tyst, ty han står i kontakt med Elisabet.

Lennox Ers majestät, härmed kräver jag rättvisa!

Maria I vilket fall, fader Lennox?

Lennox Min son, landets konung, har på det brutalaste vis blivit mördad,
och ingen gör något åt saken! På Edinburghs gator skriks mördarnas namn ut
och sprids på plakat över världen, och ingen drar dem inför rätta!

Maria Men vilka är då dessa mördare?

Bothwell Våga du nämna dem bara!

Lennox All världen har hört deras namn utom ni.
Det är först och främst earlen av Bothwell....

Bothwell Ditt kräk! Aldrig skall du få mig inför rätta!

Lennoxoch vidare skriker man ut David Chalmers och Balfour,
samt drottningens trognaste tjänare Joseph, Bastien, jämte ett flertal andra.

Murray De sistnämnda finns inte mera i landet. De har smugglats ut av vår drottning.

Maria Är hon icke nämnd såsom mörderska på anonyma plakaten?

Lennox (med en bugning) Nej, mot landets drottning, den mördades hustru,
finns det ingen anklagelse. Men i egenskap av detta lands överhuvud
är det hennes plikt att dra Bothwell och alla de övriga komprometterade
inför en lagenlig opartisk domstol.

Murray Ni hör, syster, och ädle Bothwell.

Maria Du hör, Bothwell. Du måste rannsakas.

Bothwell Jaså, jag måste som anklagad dras inför rätta! Nåväl, Lennox!
Kasta ni bara er handske! Det finns tio tusen som ivrigt skall antaga utmaningen
och ej låta er komma från Edinburgh levande, om ni där infinner er för att anklaga mig!
Jag har landet i min egen knytnäve! Varje starkt fäste, var borg, garnison och
konungsliga härsmakt har jag ensam nycklarna till och befäl över!
Vem vågar anklaga mig? Vilken hare har så mycket vett att han vågar försöket
att sätta sig över mig? Vem kommenderar diktatorn av Skottland?
Må han bara frimodigt framträda öga mot öga med mig.
Jag skall strypa det kräket med hans egna blodiga tarmar.

Lennox Här krävs högre rättsinstans. Drottning Elisabet!

Elisabet Ja, trogne Lennox, här är jag. Jag skall bara fatta mig kort.
Jag har blott några par ord att säga till min egen syster och meddrottning, Maria Stuart.
Maria, om du låter rätten förlora mot våldet är du icke värd längre att vara drottning.
Om ej rätten får ha sin gång och den skyldige ej får sitt straff är det ute med dig och din krona.
Du kan icke sätta din kärlekspassion över lagen med mindre än att du själv
låter dig dömas förlustig av all lag och rätt som en drottning av världen.
Det var vad jag hade att säga. Ge akt på min varning!

Maria Du har aldrig älskat. Du kan icke älska. Du vet ej vad lidandet är.
Du förstår ej min vanmakt som är inför ödet och ej inför Bothwell.

Elisabet Ditt öde kan du gå till rätta med.

Maria Nej, ty jag är blott en kvinna.

Elisabet Så dö då, gå under med ära och krona och allt, din försvarslösa stackare,
som ej kan offra din kärlek för makten och den trygghetsställning den medför!
Du är inte klok!

Bothwell Hätska käring, i egenskap av Skottlands generalissimus måste jag härmed
förbjuda att du blandar dig i vårt Skottlands affärer. Härmed är nu all kontakt
mellan Maria och dig avklippt för tid och evighet. Allt vad du framledes skriver
till henne skall gå genom mig. Varje brev från dig till Skottlands drottning
skall brytas av mig hädanefter och läsas och noggrant förstöras.
Försvinn nu från scenen och kom ej tillbaka! Kom bara tillbaka om du önskar slåss!
Så! Där blev vi nu av med den mest ovälkomna av gäster! Vad är det, lord Murray?
Jag vill bara bjuda min syster farväl.

Murray Varför det?

Bothwell Därför att jag skall resa iväg.

Murray Käre bror, varför lämnar du mig?

Maria Det vet du mer än väl. Skottlands luft har fördärvats av ett nesligt brott
som ej någon vill sona. Jag vill icke se vad som händer härnäst.
Därför far jag iväg till Venedig för att komma från denna Skottlands olyckliga saga.

Murray Du lämnar mig alltså när jag bäst behöver dig.

Maria ...och alltid i det försöket att du därav nå'n gång skall lära dig
att taga hand om dig själv. Alltid lämnar jag dig när du slår in på farliga vägar,
men det tycks ej du vilja lära dig att ändra kurs när din prövning blir stor.
Jag vill ej se den skenrättegångskomedi mot din vän som nu härnäst
skall grumla och fläcka vårt lands hela rättsväsen.

Murray Stanna, min bror! Endast du kan nu rädda mig!

Maria Nej, lika litet kan jag rädda dig som jag kan rädda Skottland.
Vi skottar är samtliga offer för samma oblidkeligt tunga förskräckliga öde.
Jag kan rädda dig lika litet som du själv kan göra det, och du vet varför
du själv ej kan göra det. Jag måste lämna dig härmed i sticket, min syster.
Jag är ej monark här i landet, men du är det alltid. Farväl.

Murray Du var mitt enda stöd.

Maria Jag vill ej falla själv.

Murray Hårde broder!

Maria Farväl.

Bothwell Ja, där for han. Nu är vi den tråkmånsen kvitt. Jag skall uppfylla
vad rätten fordrar och nu ställa mig till förfogande för Skottlands lag.
Fyra tusen soldater tar jag med till domstolen, så att jag rättvist blir dömd.
Nå, min Lennox, in finner du dig eller inte?

Lennox Jag känner dig, och eftersom jag i motsats till dig ej får ta någon med mig
till domstolen föredrar jag att förbli i mitt hus och behålla mitt huvud.
Jag skickar i stället ett ombud.

Bothwell Kom in, herrar domare! Döm mig nu rättvist! Om ni icke dömer mig rättvist
vet ni vad som väntar er: några par tusen skarpslipade svärd redo för åderlåtning,
bland annat. Men dömer ni mig med full rättvisa vet ni också vad som väntar er:
gårdar och guld, land och förmåner, titlar och välvilja från högsta ort.
Nå, vad säger ni nu inför ombudet som å Darnleys fars vägnar har mage
att anklaga mig för att ha rört ett hår på en oskyldig människas huvud?

domare Vi finner, att eftersom själva anklagaren icke vill infinna sig här i rätten det ej föreligger tillräkneligt åtal. Och som alltså det icke finns någon anklagelse måste denna anklagade frikännas från allt vad skuld heter i Henry Darnleys totalt obegripliga mystiska död, till vars orsak vi ej har den ringaste ledtråd.

Bothwell En fullkomlig seger, med andra ord! Ve den som nu mera vågar att anklaga mig för det ringaste bondmord! Med klara bevis och med självklarhet har min fullständiga oskuld i saken nu överbevisats för evigt och inför historien! Nu kan vi gifta oss, Maja! Nu står inget mera i vägen för oss! Och du, Lennox, gör klokast i att icke mer synas till här i landet.
Du är icke önskvärd. Begrips?

Lennox Jag skall fly för mitt liv, men jag skall även komma tillbaka och då kräva rättvisa på mera engelskt sätt. Ty Skottland tycks nu vara etiskt bankrutt.

Bothwell Ja, på grund av ditt vansinnesmål emot mig, Skottlands härskare! Galningar tål vi ej här! Ge dig bara iväg och bli gammal och rutten i England med England och deras teatermatrona Elisabet!
Så! Nu är vi kvitt en till som blott var oss till obehag.

Maria Men parlamentet och lorderna måste först rekommendera och godkänna dig som ett fullgott parti för min krona förrän äktenskapet kan ingås.

Bothwell Det skall jag väl ordna! Jag bjuder dem alla till gille på Ainslies taverna, var jag super dem redigt fulla och ordnar med nyktra beväpnade vakter kring huset, och så presenterar jag pappret för dem som de då icke kan annat än skriva under. Varendra en av dem skall godkänna det äktenskapet, det svär jag!
Du skall vara min, endast min! Skottlands makt och din krona skall tillhöra mig, endast mig! Varje lord, varje feg parlamentsledamot skall jag köpa och tvinga med pengar först, vin sedan och, om så krävs, till sist våld.

Maria Mina vänner i många år överger mig fler och fler för var dag.

Bothwell Om de överger dig är de ej dina vänner. Det skiter jag för övrigt fullkomligt i! Vem behöver du mer utom mig? Jag är makten! Jag är politiken!
Med den bakom ryggen står du högre än någon annan.

Maria Ju högre vårt övermod är, desto större blir fallet.

Bothwell Du är ta mig fan feg som Darnley! Vad är du för ett ömkligt mähä egentligen? Skall vi ej gifta oss? Eller är du trogen Darnley, det spöket, som dock en gång nästan lät avrätta dig i kallt blod, vilket jag aldrig kommer att göra?

Maria Om han ändå genomfört en sådan hälsosam avrättning!

Bothwell Men det blev Rizzio blott, medan jag skonades till min förfärliga olycka.
Klaga ej, nådiga frun. Du får ej giva upp. Jag behöver dig.
Ty vad är jag utan dig? Vad är jag utan din makt och titel och krona?
Dem måste jag ha, och för den sakens skull måste du ännu leva!
Så att du kan dricka mitt blod.

Maria Så att du kan dricka mitt blod.

Bothwell Intet blod är så läckert som konungsligt blod.

Maria Min tröst är att det en gång skall sina.

Bothwell Den dagen, den sorgen. Så länge du lever har jag synnerligaste användning för dig, och därför skall jag ha dig levande. Det är för sent för dig att vända om nu.
Ett brott som vi ej kan bli rena från binder oss samman, och oupplösligt sammanfjättrade störtar vi nedåt tillsammans i helveteshålet, och ingen man njuter så av det som jag. Du är min, och du skall aldrig vara en annans så länge du lever, så länge jag lever. För alltid är ditt blod nu blandat med mitt, och det är svart som natten på höglandets stormpinta ljunghedar.
Aldrig blir vi mera tama, ty stormen, den vinande stormen bland bergen, som tjuter i klyftorna, hålen och grottorna, har blivit vårt hela liv.

Den dag höglandet ej längre är vilt och ödsligt, då hedarna ej längre doftar, då vinterorkanerna ej längre gisslar vår västkust och grymt överlåter vart självsäkert fartyg åt mordiska vrakplundrarhänder, då först skall vår kärlek ej mer existera. Då först är vår saga ur världen, ty då skall ej mera naturen och höglandets stormvindar finnas att i vildhet rasande vittna om den.

Först när blåsten ej mer pinar åldrade bergseremitens av sorger och lidanden fårade panna och siaransikte skall världen ej mer känna av hur vi älskar varandra.

Min drottning, låt oss genast gifta oss.

Maria Det vore enligt min broder det galnaste vi kunde göra.

Det finns inget som skulle mer kunna kompromettera oss inför historien och världen.

Blott det skulle göra vår närvaro olidlig för detta land och mitt folk.

Ingenting skulle vara politiskt mer vansinnigt. Men vi skall göra det,

ty jag har ej annat val. Det är ödet som tvingar oss in i den yttersta dårskapen.

Ty ödet har fogat så att jag har blivit havande med dig.

Bothwell Och om du ej hade befruktats av mig hade du gett mig korgen.

Allenast ett äktenskap med dig kan dämpa och tysta den digra skandal

som det vore om du befanns ha begått äktenskapsbrott,

medan din äkta man ännu levde, med den mannens mördare!

Praktfulla öde! Du spelar allt i mina händer!

Maria Du vet dock att det fasaväckande samlaget ej var ett frivilligt samlag.

Bothwell Vad tjänar väl en sådan brasklapp som offer åt kommande tider?

Försöker du att överklaga naturen? Det går ej. Den har redan skapat sitt verk.

Och vad var det om inte en frivillig älskogslek?

Maria Det var en våldtäkt!

Bothwell För dig kanske. Inte för mig. Och du själv samarbetade väl.

Maria Jag skall gifta mig med dig allenast för att skynda på det olidliga lidande

som mitt livs tragiska gatlopp har blivit och allt mera blir,

ty jag vill bara se det ta slut. Det är nu mitt livs enda begär.

Bothwell Vad du tänker betyder ej något för mig. Huvudsaken är att du går med på

att gifta dig. Det gynnar mitt materiella intresse och är därför ensamt för mig intressant.

Och jag tackar det öde som gjorde dig havande. Aldrig har jag mera gagnat mig själv

än när jag genomförde min våldtäkt på drottningen. Och när du väl är min fru

finns det ej något längre som skiljer ditt öde från mitt. Du blir då min förbrytargemål,

närmsta medbrottsling, medskyldig inför historiens evighet till varje brott

som jag bidragit till, lika fläckad och lastbar och djävulsk som jag.

Maria Men har du ej en hustru?

Bothwell Jag skall genast låta mig skiljas från henne. Jag vill inte ha henne mera.

Hon har redan uppfyllt sin plikt och den futtiga roll som hon hade att spela.

Jag har inte bruk mer för henne. Hon kan dra åt skogen.

Maria Men Bothwell, du kan inte gifta dig med mig, ty du saknar tillbörlig börd.

Endast om du bevisligen våldtog mig skulle vår lag låta mig bli din hustru,

ty då blev du tvungen att upprätta mig genom att ingå äktenskap med mig.

Bothwell Så låt mig då våldta dig, öppet, så att hela världen kan se det!

Du kan ju en dag fara bort och besöka din son där i Stirling,

och på vägen åter skall jag enlevera dig. Alla skall varnas i förväg,

så att det ej blir något handgemäng. Jag rövar bort dig och håller dig fången

en vecka, så att hela världen får veta att Bothwell har våldtagit dig.

Och på så vis skall vår union möjliggöras: med giftermål endast kan den man

som mot hennes vilja ägt drottningen ge henne äran tillbaka.

Det blir en burlesk komedi med erotiska övergrepp helt i vår stil!

Maria Bothwell, skona mig!

Bothwell Hur?

Maria Låt oss icke gå längre.

Bothwell Jag måste gå längre. Min nådiga, så länge jag ännu har någon pinne kvar att kliva upp på av maktstegen kan inget stoppa mig. Jag måste äga din krona och kan endast göra det genom att äga dig själv. Och du måste med uppriktigt bifall och fröjd acceptera, ty den som ej gör som jag vill måste jag med våld tvinga därtill, och det har du själv givit mig makt till.

Maria Du skämmer ut oss och vårt land för världen, och mig förödmjukar du intill förintelse!

Bothwell Det kommer mig icke vid. Det är din sak. Nu måste vi ordna till bröllopet.

Maria Hovpredikanten John Craig vägrar viga oss.

Bothwell Gör han det? Då skall jag för honom visa hur galgen fungerar. Om han tvingas välja emellan att själv bliva hängd eller få evigt helvetesstraff genom att viga oss är han klok, mänsklig och protestant nog att välja det andra. Ty vi måste låta oss vigas i den protestantiska kyrkan.

Maria Vi är katoliker!

Bothwell Men den saliggörande kyrkan, som så väl är känd för sin helighet, kan aldrig upplösa mitt äktenskap med min hustru Jane Gordon. Om jag ej kan skiljas från henne kan vi ej bli gifta, och endast den släpphänta och liberalare kyrkan kan godkänna skilsmässor.

Maria Då måste vi vara utan den hela katolska världsordningens stöd och politiska bistånd i händelse av en konflikt till exempel med England. Vi skall då förlora det mäktiga Spanien och Frankrike som bundsförvanter.

Bothwell Jag trodde du struntade i allt vad världspolitik är och heter och gör. Vad är världen mot din och min kärlek?

Maria Men du vill ju bara ha makt. Vill du icke behålla den också?

Bothwell Den kan ej behållas av någon. Den uppnås blott en gång och kan aldrig länge behållas, ty den är ej gripbar. Den bränner i händerna. Den som väl har fatt på den kan sedan bara förlora den. Den kommer alla på fall. Likväl åstundar alla den, alla är giriga efter den, alla är ense om att det är all fåfång möda värt att ändå tävla om den. Ty att äga den om blott för en enda dag är det högsta av sanningens ögonblick. Jag har den nu inom räckhåll och nöjer mig inte med nästan ett napp. Jag skall ha den! Hur länge den varar är ligkiltigt för mig, ty ett sådant ögonblick blott av maktfullkomlighet i ett nu är ett ögonblick stort som en evighet. Vi måste gifta oss! Det spelar ingen roll hur mycket världen må håna mig efteråt.

Maria Ja, vi skall gifta oss. Tyst som en grav skall kapellet då vara, ty ingen av lorderna kommer att vilja bevittna hur konungens mördare äktar hans drottning. En grav skall kapellet då vara, och den protestantiska ceremonin skall blott vara en dödsMESSA. Graven är det som vi skall bliva vigda till. Två gånger förut har jag blivit gift. Första gången var det det mest strålande dagsljus, och festprakten och folkets glädje var hejdlös och helt outtröttlig. Det var mindre högtidligt den andra gången, ty det var då tidigt på morgonen, folket var tyst, men vår adel och all diplomatkåren var ändå närvarande och välsignade oss. Men mitt livs tredje vigsel skall ske under natten bakom lyckta dörrar i mörkret med ingen av alla de inbjudna gästerna kommen. Den främmande prästen skall stammande viga oss under protest och med motvilja

och utan annat än tomhetens ord i sin torra välsignelse. Och vi skall gräla som makar.

Vad vi skola gräla! Du skall icke dröja en dag med att åter begå ett nytt äktenskapsbrott mot din vidrigt förnedrade drottning till maka, och de sista lorder som var mina vänner skall lämna oss. Ingen skall mer vilja se oss. De skall alla tiga ihjäl oss, och mot deras, folkets och lordernas och hela världens omänskliga tystnad mot oss skall du rusta dig och dina kämpar till tänderna mot den osynliga fienden, som endast är tomma tystnaden, all ambitions enda lön. Ej någon skall du våga lita på, du skall bli galen av misstänksamhet inför detta det grymmaste av alla fångelser: omvärldens tystnad och likgiltighet.

Och jag skall följa med dig till ärelöshetens begravda och gömda, förruttnade bortglömda pestgrav och dö där med dig i en värre misär än om jag var en hora i Glasgow.

Bothwell Tig, din onda häxa! Vårt bröllop skall bliva en fest utan like! Vi skall ordna friska torneringar som icke folket kan motstå, och där skall jag själv excellera. Om ett enda år skall din förre man vara helt glömd till och med av historien. Hans namn skall jag utplåna ur alla dystra historieböcker och krönikor. Skottlands historia skall börja med oss!

Maria Om du blott i din reformationsiver ock kunde sticka en kniv i mitt hjärta. Då vore jag äntligen lycklig.

Bothwell Din toka! Du är ju min drottning! Då skall du väl leva? Se, här är vårt bröllopsbord! Festtaffeln dignar av frukter och rätter, kalkoner och puddingar, och alla de allra läckraste viner har hämtats från de omsorgsfullast bevarade vinlagervalv.

Maria Vi blott väntar på gästerna.

Bothwell Gästerna? Ja. Se, där står alla stolarna i all sin ståtligt inbjudande prakt för att välkomna klanernas ädlaste ridderskap medan vi tronar i högsätet.

Maria Men dessa stolar är tomma.

Bothwell De är ännu tomma, ja, men snart skall de börja fyllas. När skottarna bara får veta vad härliga rätter vi bjuder dem på skall de ej längre tveka, ty ingen kan motstå god mat och än mindre så härliga gunstbevis som vi så frikostigt ädelt skall erbjuda alla som blott med god vilja vill dricka oss till. Alltid kan den makthavande skramla fram och vara fromt generös med omdömesfullt skickligt placerade mutor.

Maria Min Bothwell, jag ser dock nu redan ett antal placerade gäster som redan har kommit.

Bothwell Och var ser du dem?

Maria Ser du icke dem alla vid bordet? Det är slika gäster som numera kommer till Maria Stuarts beklämnande tillställningar och som är hennes ensamhets sällskap. Där ser du dem alla än tystare och mer likgiltiga än hela Skottland och världen för övrigt. Ser du icke där smärt och finlemmad med sin nu tystade luta på armen min ädle vän Rizzio med sina tomt sörjande brustna och spruckna förfärliga ögon? Det gapar ur hans kropp ett femtiotal hjärtesår.

Ser du ej där den trohjärtade musikern Chastelard, som var alltför blyg för sin drottning för att kunna vara försiktig och som därför halshöggs och nu sitter där med sitt huvud framför sig på tallriken lika tomt, stint och dött blickande in i mitt insnärjda hjärta?

Ser du icke där konung Frans av det glättiga Frankrike, min förste man, som jag aldrig fick älska? Ser du icke mina föräldrar, som med trist resignerande blickar bekräftar sitt eget och mitt och Stuartarnas alltid förbannade öde att aldrig bli lyckliga men desto mera tvärtom? Ser du ej där min andre man, kungen av Skottland, med anletet svart av förgiftning, som pekar på oss med anklagande blodsprängda Allectoögon,

som flammar av hat och ohygglig förbannelse? Ser du ej vårt eget öde
i dessa ovälkomna objudna men oförnekliga gäster, som har kommit hit för att avhåna oss
och dra med oss till sina demoners domäner? Blott dessa har kommit till oss
till vår bröllopsnatts gästabud. Alla de levande i hela världen
har vägrat att hålla oss sällskap. Blott dessa är här, och dem slipper vi aldrig.
De är nu vårt hov för all framtid.

Bothwell (störtar upp) Ohyggliga galna profetiska kvinns! Jag vill ut! Ge mig luft!

Maria Din tornering har helt kommit av sig, ty endast de döda vill slåss med dig,
och dem kan du icke stöta ur sadeln.

Bothwell Vanvettiga kvinna! Jag är hellre gift med min hustru
än med världens främsta monark, om hon skall vara vansinnig!

Maria Jag är allenast dårhusets föreståndarinna och dess högsta chef.
Där åtrådde du mig, ty du ville äga det ämbetet. Se här ditt dårhus!
Du har bjudit dårarna hit till din bröllofsfest! Var generös mot dem nu!
Drick dem till, och berika dem med rika skänker!
De tar gärna hur mycket mutor som helst.

Bothwell Du är galen.

Maria Jag är icke galen; ty den som är död är ej galen, och död är vad jag är.
Jag dog med min ära, som du tog ifrån mig med våld. Nu är jag en av dessa,
en av detta dårhusets slaka fantomer, fullständigt likgiltig och tom liksom de.
Men de är icke galna. Du kung är i dårarnas rike, min Bothwell.
Därtill är du krönt. Ja, där har du ditt sanningens ögonblick.
Det är det dårhus där dårarna icke är galna, och jag själv,
föreståndarinnan för dårhuset, är en av dem.
Bothwell, du är nu konung. Förstå nu att allt är förlorat.

Bothwell Vem är du egentligen?

Maria Drottningen som blev en sköka och som vållar ofärd åt alla
som djärvs komma henne för nära. Min vän, det är säkrast för dig att du flyr.

Bothwell Varför det?

Maria Innan festen blir avbruten av verkligheten. Ty du är en fest
och mitt livs enda fest nu så länge du lever, och den måste fortsätta vara en fest.

lorder (bryta in) Det är redan för sent, Madame. Ingen av er kan nu fly längre.
Ni måste följa med oss, Madame.

Bothwell Varför?

Melville Allt Skottland är i våra händer. Er här har gått hem,
ty de fann det ej värt att försvara er. Icke en enda av dem ville göra det. Ni är nu fast.

Bothwell Och vad vågar ni anklaga oss för?

Melville Er, Hepburn, anklagar vi för att ha mördat vårt lands konung Henry av Darnley,
vår drottningens gemål. Och er, drottning Maria, anklagar allt folket för delaktighet
i det mordet. Och vad som i folkets och all världens ögon bevisar er skuld
är er skändliga intimitet med James Hepburn av Bothwell.

Maria Jag ställer mig till ert förfogande, men på ett villkor allenast.

Melville Som är?

Maria Att ni låter den här mannen, som jag förförde, få löpa.

Melville Gott. Aldrig mer skall ni få se honom.

Aldrig mer skall detta landet få se honom. Han skall få fri lejd ur landet.

Maria Det är allt jag ber om.

Bothwell Farväl, stackars olycka.

Maria Än viner blåsten på höglandets doftande hedar.

Bothwell Bland klyftor och berg är än kärleken fri.

Maria Det är slut nu på den så bedrövlige festen.
Bothwell Farväl. (*De omfamnas. Han går.*)
Maria Nu kan ni ta mitt liv, ty nu har jag för gott tagit avsked av det.
Melville Skottlands folk ropar efter ert blod. De vill se er vid skampålen och har ett enda namn på er numera, och det är....

Maria Jag vet vad det är. Det är sköka.
Melville Och mörderska. Men vi vill skydda ert liv. Vi har därför beslutat att inhysa er hos fru Margaret Douglas i slottet Lochleven.

Maria Ett fängelse! Omvärvat av vatten på alla sidor! En säker förvaringscell för farlig fånge, minsann! Och vad fångvakt dessutom! Min halvbroders moder, den damen som gjorde min bror till bastard!

Melville Jag vill varna er: tala ej illa om den som får hand om er vård.
Maria Jag vill ju inget hellre än dö.
Melville Och så länge ni vill det skall man nitiskt straffa er med att slätt tvinga er leva.
Maria En drottning i fångenskap, och det i Skottland!
 Var finns den natur som kan hållas i schack genom regler?
 Vad falk kan man göra till burfågel utan att mörda den?
 Var finns den blåst i vårt stormpinta och vilda högländ som kan stängas in inom fyra fåfängliga väggar? En burfågel sitter ej inne i längden i Skottland.

Melville Dit skall ni förpassas ändå. Och jag måste få varna er: varje försök från er sida att fly skall bestraffas.
Maria Och hur tror ni kunna er straffa en drottning med mindre än döden?
Melville Med livet.
Maria Så länge hon än äger livet är hon ej bestraffad.
Melville Och ni tror er äga ert liv? Ni är ej längre drottning.
Maria Och vem påstår det?
Melville Ni är avsatt.
Maria Mitt blod är en drottning för det. Jag är född till smord drottning av Skottlands allenaste kungliga blod, och det vet hela världen och står i historien.

Melville Eder moraliska rätt som monark har ni själv slagit sönder igenom ert skändliga vanstyre, åsidosättande av lag och rätt och er lastbarhet. Vill ni ha hjälp får ni söka den utomlands.

Maria Och utomlands skall den sökas. Europa och världen, en drottning är fånge i Skottland, i mitt eget land! Är det rätt? Skall hon icke få leva?
 Skall hon ej få älska som vanliga kvinnor? Skall hon ej få vara en kvinna?
 Skall hon bli förvägrad all lycka i livet, som annars var dödlig grobian blir serverad helt gratis på vardagsservis? Är en drottning ej drottning förutom i fängelse?

Melville Ni är ej drottning i fängelse ens. Ni är avsatt.
Maria Kan Gud ta ifrån sina smorda barn det faktum att han har smort dem?
Melville Man kan icke alls diskutera med er.
Maria Därför tar ni till våld.
Melville Ja, ty ni är omöjlig.
Maria Ej värre än att jag är kvinna.
Melville Och det är det värsta.
Maria Här sitter jag alltså bakom lås och bom på Lochleven och väntar på att kunna fly. Vilket muntert perspekt!

Melville Ni blir frisläppt så fort ni förklarar ert äktenskap med den ovärdige Bothwell för ogiltigt. Den punkten blott har åsamkat ert fall, och om ni blott tar bort den skall ni åter upprättas.

Maria Jaså, så låter det nu! Om jag blott spolar Bothwell, förnekar min kärlek med honom och låter det barn med den ni kallar ovärdig bli en bastard skall jag åter bli drottning. Nej, värdige herre, jag väljer då långt hellre att förbli drottning i fängelse än att bli återuppräktad och hånad för resten av livet av världen som sköka. Om jag återvände till tronen så skulle jag bli till ett åtlöje. Jag är på alltför djupt vatten för att kunna simma tillbaka till stranden. Och aldrig för all makt i denna fördärvliga värld skulle jag kunna åse hur mitt barn med Bothwell blev stämplat som rättslös bastard. Aldrig skulle jag kunna som mor acceptera det.

Melville Ni tycks förbli vid er envisa blå illusion om att ni än är drottning av Skottland. Ni är icke drottning mer. Ni är av samtliga skottar i landet för all framtid avsatt. Och ni kan blott rädda ert liv med att frivilligt avsäga er tron och krona. Man har tagit reda på era privataste brev och poem till James Hepburn, som i alltför öppen dag lägger er skuld till det vidriga mordet på er egen konung och äkta man Darnley. Om ni icke frivilligt avsäger er Skottlands tron till from förmån för er ende son kronprins Jakob skall ni dragas fram inför rätta för äktenskapsbrott och för konungamord, och för dessa två brott skall ni lagenligt dömas som skyldig, ty breven bevisar er skuld, och ni vet själv vad ni i dem skrivit. Och ingenting kan då mer rädda ert liv från schavotten och offentlig avrättning i absolutaste ärelöshet. Ni kan rädda er ära med att självmant skriva ert namn under er tronavsägelse, som jag här medför. Så endast kan er ära och ert liv räddas.

Maria Mitt öde har tvingat mig in i ett hörn. Men min son är för ung för att kunna regera. Han kan ju ej prata ens ännu. Vem skall vara Skottlands regent i hans ställe tills han bliver myndig?

Melville Er bror lord Murray.

Maria Ja, naturligtvis, nu kommer han hem tillbaka. Han har alltid hållit sig undan närhelst någon i politiken har handlat av känsla och ej av förnuft, och när den känsloladdade handlingen lett den till olycka, som i sin idealism ensam vågade utföra den, kommer han hem tillbaka och tar hand om all makt som skändligt förförde oskyldige idealisten förlorat. Jag skall abdikera. Jag skall icke bråka med er mer. Men vet, att det ingenting finns som jag mera förbannar än den dag som jag kom till Skottland som ansvarig drottning. Med det ordet skriver jag under min abdikation till from förmån för min ende son James den sjätte, som även skall bli förste konungen av både Skottland och England. Jag litar på er, lord Melville, som jag alltid har gjort. Ni är själv icke helt utan skuld i de skeenden som jag belastas för, ty ni var alltid min trognaste tjänare så länge jag var er drottning. Jag litar på er när ni lovar att mitt enda villkor för abdikationen blir infriat, nämligen att min monarkiska ära blir räddad, att de brev och komprometterande statshemligheter som har kommits över ej bliver offentliga. Lovar ni det?

Melville Ja, det tror jag mig väl kunna lova.

Maria Jag litar på er. Härmed överantvarar jag mig åt min bror och hans lorder att som de vill godtyckligt vidare forma mitt öde. Låt mig nu få vara i fred.

Melville Madame. (*går*)

Maria Vad är väl sanning i livet? Jo, människans sanning är att hon blott lever för det att få äta sig mätt, att få smutsa och smeta sig ner i slem älskog och sova och ej mer än nödvändigt arbeta. Födelse och samlag och död och ej en enda dag utan stinkande avföring – det är den jordbundna logiska allmänna vanliga vardagsförnuftiga människans summa av sanning. För henne är livet

egentligen blott kiss och bajs. Men jag utmanar dig, kalla mördande sanning!
Jag hånar dig, svarta förpestande människodjuriskhet, som bara vill plöja ordnade fåror
och stänger ditt sinne för allt som ej är sunt förnuft! Jag föraktar och spyr all din skit
i ditt ansikte, odrägliga fantasilöshet, ty du har icke besekrat mig ännu!

Än lever jag oböjd och med mig balladen om mina förälskelser, ty jag har levat
i motsats till alla förbannade trälar till dig! Och du har endast fått mig bakom lås och bom genom
det att jag endast är kvinna. Ty det att jag blott är en kärleksfull kvinna allenast
var den enda orsaken till att jag icke vann slagen vid Langside och Carberry Hill.

Ty en mänska som älskar förmår icke frivilligt utgjuta människors blod.
Därför sökte jag avstyra slagen, men det såg den kärleksbankrutte motståndaren
såsom en möjlighet till att blott mer blodigt kuva de mina, och den möjligheten
utnyttjade han med betänkelessfriaste hänsynslöshet.

Endast det gjorde att jag blev fången och sitter här instängd av ödet.
Men även om jag aldrig mera blir fri skall mitt liv i all framtid förbli den rejälaste utmaning
mot allt vad omänsklig materialistisk förnuftstro och verklighetsinskränkthet heter,
ty jag ensam i detta land jämte min siste make har levat!

Och sången om det ljuva livet skall ljuda för evigt från bardernas munnar,
ty sången om livet kan aldrig ta slut eller dö. Livet lever i evighet, och allt som däri får del,
allt som lever så att det ser Livet, det eviga Livet, är odödligt.

Kärleken lär en att man blott är dödlig, förfäktar de fåfänga männen,
men min kärlek lärde mig att jag var odödlig.

Sjung, barder, sången om drottningen som klädde ut sig i manskläder för att fly
från sina tråkiga lorder, som höll henne fången, till hennes livs käraste skurk,
vilde earlen av Bothwell! Sjung om hur de älskade hejdlöst varandra till slutet, hur hon i förklädnad
och utan sin kungliga värdighet svor att förbli vid hans sida i liv och i död!

Sjung för världen om hur hon som en vanlig bondflicka red vid hans sida till striden
för kärleken mot den politiska makten, som just därför måste förloras!

Glöm aldrig hur modige Bothwell med sin lilla skara beslöt att med den dö i strid
hellre än att ge efter för krasshetens övermakt! Glöm ej det förräderi genom vilket
de älskande togos till fånga, och hur den i kilt klädda drottningen blott för att rädda hans liv
lät sig skiljas från honom på det att han skulle få fly vart han ville!

Vart flydde du sedan, min älskare? Du flydde nog över havet men fann icke vänner mer
i denna världen. I Danmark blev du efter skeppsbrott inspärrad i fångenskap,
och som ett lejon i bur går du där i din sysslolöshet utan sällskap och utan en fläkt av naturen,
av vind och av ljus, tyst omkring utan ro medan tomheten driver dig galen.

Du angriper gallrena, skriker mitt namn, slår ihjäl dina händer mot stenarna,
krossar ditt huvud mot väggarna i din försmäktan och törst efter frihet.

Men ingen kan höra dig, ingen finns där som kan bry sig det minsta om dig,
och så dör du berövad det enda du ägde, det enda som gjorde dig,
det enda som för dig var värt att leva för: friheten.

Och aldrig blev någon grymmare svulten till döds än den friaste av alla män
när han fråntogs sin frihet.

Men liksom den vinande vinden i bergen skall du aldrig dö, ty vår kärlek är evig
som Dantes Inferno: ej någonsin upphör den rasande avgrundsorkanen,
som rasar blott genom sin kärlek. Du dör inte, Bothwell, ty vi två har blivit till ett
i den eviga kärleken, vad för småaktiga anklagelser vi än utsattes för.

Den som dödar av kärlek kan ingen belasta med skuld.

Sjung om hur Skottlands drottning därefter å det allra skändligaste blev förödmjukad
och nästan korsfäst! Sjung ut vilka bedrägerier hon utsattes för av de makthavande,

hur hon släpades som i ett gatlopp tvärs genom den pöbelbehärskade stadens vulgäraste gator och till och med via den tomt där det hus låg som brann upp med hennes gemål Henry Darnley!

Glöm icke hur hennes förr älskade älskande folk nästan lynchade henne på vägen och lät hela världen få veta att hon för dem numera blott var en slinka!

Glöm ej hur hon icke fick tvätta sig, icke fick äta och icke fick byta till renare kläder, den av hela sitt folk och land så grovt skändade drottningen!

Låt världen veta hur Skottlands förnämaste lorder med list sökte få henne att prisge sin ende älskade man genom att tala illa om honom och intala henne att han aldrig älskat men endast bedragit sin kungliga hustru!

Glöm ej, folk av Skottland, hur hon i sin desperation med sitt utslagna hår och med sin nakna barm bönföll dem om barmhärtighet, hjälp och förståelse, och hur de tigande tittade ut henne blott, som om hon var en rymling från sinnessjukhuset!

Min man, aldrig var jag dig otrogen, och om du än hade svikit mig med den ofruktsamma suggan av England, Elisabet, skulle det ej göra min kärlek mindre för dig! Jag är din, ty du ensam har älskat mig som varje kvinna blott lever för att bliva älskad av mannen.

Sjung även om den fångna drottningen som aldrig sover mer, som bara ligger helt vaken om nätterna och endast gråter och gråter och gråter!

Försumma ej plikten att omtala att huru vanmäktig hon än har blivit hon alltjämt blott mer och mer ännu förnedras, bedrages och vanäras; hur hennes kärleksbrev läses offentligt upp inför all adeln och skickas till samtliga främmande hov för att för dem bevisa den älskandes skuld och så mycket som möjligt för evigt lömskt kompromettera den instängda fängslade drottningen, fastän hon endast gick med på att frivilligt avstå från kronan om dessa brevs intimitet ej förråddes!

Men dessa politiker tvekade icke att med skadeglädje blottställa den avsattas innersta tankar och känslor i all deras nakenhet inför all världen, som kopplare bjuder ut sina förslavade gatslinkor avklädda utan att dessa kan skydda sig.

"Se!" ropar dessa politiker ute på fåfångans världsmarknad, "se hurdan drottningen var som vi rättvist förödmjukade och begravde i fängelset levande!

Skåda i fröjd hennes nakenhet! Skåda sanningen, folk!" Ja, dem passar det att förevisa den smutsiga sanningen. Sanningen tjänar dem, ty den är smutsig, och de lever endast för smutsen. Kasta mer smuts bara på den i diket skyddslösa och avklädda skändade slinkans svårt blödande kropp, ty hon kan ju ändå ej försvara sig!

För kvinnor gives det intet försvar, särskilt när man har tagit ifrån dem vad man ville ha. Vad man lovade dem före dådet som utbyte äger ej någon betydelse.

Inget ord gäller när den man har avtalat med var en kvinna.

Att man lovat att icke avslöja hennes livs innersta hemlighet avklädd och naken betyder allenast att man desto mer vågar avkläda och förevisa den för att mot henne uppväcka begabbelse, hån och förakt.

Låt prelaterna vidare avkläda henne i kyrkan! Låt helige gudsmannen, den ofelbare prelaten John Knox bara i katedralen brännmärka den häxan som hora och uppvigla folket, så att de för sådana ord ut ur kyrkan och ut över landet!

Hon var ju förvisso en häxa och hora som även förtjänade brännmärkning, ty hon var fräck ju att i motsats till alla andra ha kärlek till övers för andra!

Så slutar balladen om Maria Stuart. Här ligger hon sömlös levande begravnen, förpint och förbrukad av världen. Hon älskade den, men den älskade henne ihjäl.

Slut är det nu med de glada och vilda triumferande jakterna ute i vildmarken.

Aldrig mer får hon nu känna av friheten, den enda frihet som finns, som består i att få lov att älska och det utan gränser.

en röst Men än älskar skottarna sin enda drottning.

Maria Vem är ni?

Douglas Lord Douglas, till er tjänst.

Maria Vad vill ni?

Douglas Blott hjälpa er fly.

Maria Fly? Men vart?

Douglas Någonstans. Ut i vildmarken, till den jungfruliga skotska naturen, där kronhjorten väntar på er i sitt rike, till bergen som sjunger ert lov, eller kanske till havet. Från havsstranden kan ni bege er till vänner i utlandet.

Maria Spanien och Frankrike känns icke vid mig nu mera.

Douglas Men ni har en syster i England som aldrig har varit fientlig mot er. Hon är er egen andliga syster. Hos henne kan ni finna trygghet och hjälp, ty hon är själv en drottning och avskyr den tanken att en annan drottning har avsatts trots alla monarkiska heliga lagar om okränkbarhet, och det till och med på samma ö som hon själv härskar över. Det kan hon ej tåla.

Så fly, amazondrottning! Rid ner till kusten i sporrsträck och rädda er över till England! Där kan ni fullborda er sällsamma saga och fullkomna den! Det är endast en tre dagars ritt dit.

Det klarar ni som ingenting. Ni är ju själv naturen, ni är den naturliga friheten som ingenting kan förtrötta och instänga, ni är den friaste skotska kallt vinande snålblåsten, som blåser bort över vidderna för att försvinna men alltid samtidigt kvar dröja men utan att någonsin låta sig fångas. Min drottning, rid ut! Ni är fri!

Skottland kallar er till sig, till vildmarken, bergen och havet! Var ensam och fri nu!

Er världs politik har ej något med er mer att göra, den lämnar er härmed i fred för sin skändliga oro och smutsiga närgångenhet, ni är fri från var träl i förnuftets stats tjänst som kan göra er illa. Rid ut nu och rädda ert liv, er legend och er ära!

Ty dem kan ni rädda ännu, och dem måste ni rädda.

Maria Nåväl, ädle lord, jag skall följa ert råd. Alltid har alla älskat mig, och det har varit min olycka. Kanske er räddning av mig även blott slungar mig i en djupare olycka, men jag tar chansen. Jag har aldrig tvekat ta chanser, och det är min lycka. Jag lämnar er här för att slutgiltigt ge mig åt frihetens ensamhet. Jag rider bort, jag vet själv icke vart, men Gud give att jag aldrig mer kommer åter till rätta. Må havet ta hand om mig i sina skummande böljor, må blåsten tillvarata mig i sin vind, må min älskade vildmark med alla dess björnar och hjortar förena mig med sig, om blott jag får dö såsom fri. Ty så länge jag ännu är fri, just så länge står det ännu mig fritt att älska. Och det vill jag göra.

Det var alltid det enda jag kunde göra och dög till. Min själ översvallade alltid av kärlek och särskilt i den skotska vildmarkens vård. Aldrig skall jag upphöra att älska. Det är nu mitt avskedsord och testamente till världens historia. Det ordet skall gottgöra allt och förlåta mig allt.

Douglas Det skall även förlåta er fiende.

Maria Vem var min fiende? Världspolitikern. Och den är nu sådan att den aldrig någonsin mer skall förlåta sig själv, även om alla andra förlåter den. Min tappra riddare och kavaljer, tack för hjälpen! Farväl.

Douglas Att få vara med i er ballad på ett hörn var mitt livs högsta glädje.

Maria Jag lovar er: ni skall ej glömmas så länge det ännu finns barder som sjunger om mig.

Douglas Jag skall själv alltid sjunga om er.

Maria Min ballad kan blott sjungas av kärlek. Om er kärlek icke är falsk kan ni sjunga.

Douglas Om er skall ej någon bard någonsin kunna uppstämna en enda falsk ton.

Maria Ni tar ton.

Douglas Ni är anledningen.

Maria Gott. Nu rider jag bort.
Douglas Aldrig slutar hon tjusa. Så länge som vinden i lövträden susa,
så länge skall hon alla manshjärtan krusa.
Ty kvinnan är den som envar kan berusa och evigt förtjusa,
ty hon ensam är livets musa.

Slut.

Efterskrift.

Pjäsen är ämnad att vara det idealiska hörspelet för radio, då den är skriven som i ett enda penndrag, där versrytmen aldrig för att ögonblick brytes. Scener omöjliga att framställa i en teater skildras episkt genom huvudpersonernas beskrivningar i stället, varför ingen väsentlig detalj i dramat om Maria Stuart går förlorad genom formens inskränkningar. Därmed är det även omöjligt att göra strykningar i texten. Likväl skulle pjäsen även kunna framföras på teater. Det är då viktigt att framhålla två detaljer: den pyrotekniska effekten, då Darnley går upp i rök med sin säng, måste vara hela pjäsens centralpunkt och höjdpunkt som en totalt överraskande knalleffekt. Vidare måste drottning Elisabet få framträda i all sin majestätiska glans i fullt ornat med pjäsens pampigaste dräkt, i enlighet med hennes historiska stil. Hon har inte mycket att säga, men hennes gästspel bör vara hela pjäsens mest majestätiska entré. För övrigt bör scenografin ges helt fria tyglar, då denna skulle kunna göras hur fantastisk som helst som illustration till textens beskrivningar och antydningar. I synnerhet "spökscenen" eller Marias bröllopsmiddag inbjuder direkt till fantastier.

Modernare forskning har följande intressanta resultat att uppvisa i fallet Maria Stuart:

1) Drottningen bedrog aldrig sin man Henry Darnley så länge han levde och allra minst med David Rizzio. Först efter Darnleys bortgång kom hon samman med Bothwell, som demonstrativt tog henne med våld. Däremot måste Henry Darnley ha varit otrogen sin fyra år äldre maka och drottning, ty den sjukdom han ådrog sig var icke smittkoppor utan syfilis.

2) Mordet på Henry Darnley gick till som så, att han ströps innan hans hus sprängdes i luften. Han märkte från sitt rum att något var i görningen och försökte då fly men upphanns av mördarna som ströp honom i trädgården. Därefter genomfördes den redan noggrant förberedda sprängningen av huset.

3) Marias barn med Bothwell var tvillingar som omkom genom missfall i tredje månaden, när hon satt som fånge i slottet Lochleven. Missfallet möjliggjorde hennes skilsmässa från Bothwell.

4) Det var två adelsmän Douglas som hjälpte Maria att fly till England, George och William Douglas. De följde henne båda till England och fortsatte där att tjäna henne, vilket hon alltid förblev dem båda innerligt tacksam för.

Den största orättvisan som begåtts mot Maria Stuart är alla anklagelser mot henne för lösaktighet. Hon var jungfru när hon vigdes vid sin andre man Henry Darnley, och den enda andre man som någonsin kom vid henne var Bothwell och det med våld mot hennes vilja. Båda förhållandena var ytterst olyckliga för henne, då hon med sin romantiska och kärleksfulla fantasi omfattade båda med en ljusblå kärlek som ingen av dem var värdig. I princip var förnedring och olycka det enda hon undfick av båda, fastän hon ändå aldrig svek någon av dem med sin kärlek. Hon var helt oskyldig till mordet på Darnley fastän hon efteråt erfor skuldkänslor. Hon var lika litet insatt i att Darnley skulle mördas som att David Rizzio skulle mördas. Darnley valde själv huset Kirk o'Field som lämpligt för sin konvalescens, och drottningen var hos honom var och var annan dag och skulle även enligt sina planer ha tillbringat den sista natten hos honom, om hon inte blivit uppehållen av sina tjänares bröllop. Archibald Douglas, en av mördarna, sökte vid ett tillfälle få hennes tillåtelse till att begå mordet. Då hon vägrade ge någon sådan begicks mordet på mördarnas eget bevåg. De flesta av dem övertog sedan landets regering och hjälpte till med att avsätta och vanära henne för att rädda sina egna ansikten.

Vi har ej velat inkräkta på dramats form och balladkaraktär med att i efterhand införa sådana historiskt mycket intressanta uppgifter i dramat utan nöjt oss med att meddela dem här i efterhand och lämna dramat som det är i fred.

Pjäsen skrevs under våren 1981 omedelbart efter "Fersen". Vid bearbetningen för dator i augusti 1999 har ingenting strukits.

Nästa drama i serien är kammarspelet och enaktaren "*Erik*" om Erik XIV från 1982.

Göteborg i september 1999.